Informativno-političko glasilo

Bunjevačke Novine

www.bunjevci.net

Subatica, mart 2022. - Godina XVIII - Broj 201 - Cina: 50 dinara

ISSN 1451-2505

Obilužili jubilej

200 brojova „Bunjevački novina”

Bunjevački Nacionalni Savet

Национални савет буњевачке националне мањине
Nacionalni savet bunjevačke nacionalne manjine
National Council of the Bunjevac Ethnic Minority

Slušajte radio emisije na bunjevačkom jeziku

„Bunjevačka rič"

Radio Subatica (104,4 MHz) nediljom od 9,30 sati

„Subatica na bunjevačkom"

Radio Subatica (104,4 MHz) subotom od 9,45 sati

„Radio Spektar"

Treći program Radio Novog Sada (100 MHz) petkom od 14,15 sati

Slušajte „Bunjevački radio"

www.boc.rs

Gledajte TV emisiju na bunjevačkom jeziku

„Spektar"

Radio-televizija Vojvodine, drugi program, nediljom od 17,30 sati

Pratite nas na internetu

www.bunjevci.net

Bunjevački nacionalni praznici:

2. februar, ***Dan Velikog prela***

23. februar, ***Dan izbora prvog Nacionalnog savita***

15. avgust, ***Dan Dužijance***

25. novembar, ***Dan Velike narodne skupštine Srba, Bunjevaca i ostali Slovena***

PODVIKUJE BUNJEVAČKA VILA

PODVIKUJE BUNJEVAČKA VILA
IZ OBLAKA RAŠIRILA KRILA,
OJ BUNJEVČE PROBUDI SE SADA
STAREŠINO SUBATICE GRADA.

MENE MATI UČILA PIVATI
PIVAJ SINE DA BUNJEVCI ŽIVE,
NEK NAM ŽIVI NAŠA MILA BAČKA,
TAMBURICA, PISMA BUNJEVAČKA.

NE ZOVEMO SAMO BOGATAŠE
VEĆ I DRUGE STANOVNIKE NAŠE,
JA SAM SINAK SUBATICE GRADA
NE DAM VIŠE DA MOJ NAROD STRADA.

BUNJEVAČKA SVEČANA PISMA

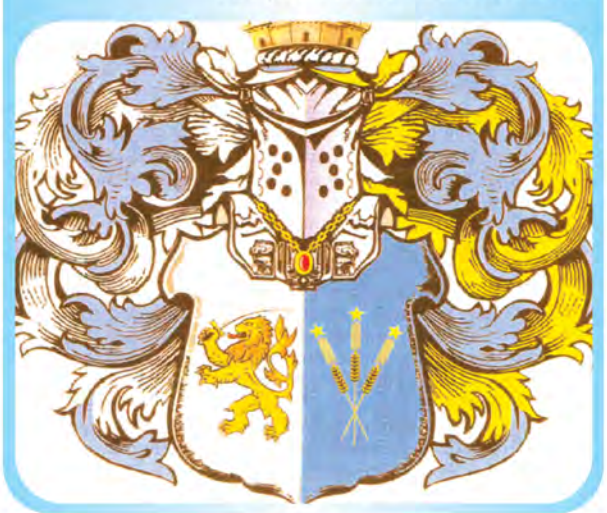

OSNIVANJE I FUNKCIONISANJE NIU „BUNJEVAČKOG INFORMATIVNOG CENTRA" POMOGLI

MINISTARSTVO KULTURE REPUBLIKE SRBIJE

POKRAJINSKI SEKRETARIJAT ZA INFORMACIJE AUTONOMNE POKRAJINE VOJVODINA

Informativno-političko glasilo
BN Bunjevačke Novine

Informativno-političko glasilo bunjevačke nacionalne manjine
Godina XVIII Broj 201
Mart 2022.
Cina 50 dinara
Izlazi prve nedilje u misecu

Izdavač:
NIU „BUNJEVAČKI INFORMATIVNI CENTAR" - Subotica

Osnivač izdavača:
NACIONALNI SAVET BUNJEVAČKE NACIONALNE MANJINE

Direktor NIU „BIC":
Boris Bajić

Glavni i odgovorni urednik „Bunjevački novina":
Nikola Stantić

Redakcija:
Nikola Stantić (novinar i lektor)
Ksenija Stojičić (gradska hronika)
Tamara Babić (kultura)
Stanislava Lutkić (Sombor)
Siniša Tikvicki (on-line izdanje)

Stalni saradnici:
Ana Vojnić Kortmiš, Tihomir Kujundžić Matković, Nikola Ostrogonac, Eva Kovač Pečkai

Tehnički urednik:
Nikola Stantić

Fotografija:
Jubilej

Naslovna strana:
Koncert KUDŽ „Bratstvo"

Adresa:
Trg cara Jovana Nenada 15/2,
24000 Subotica
Telefon/fax: 024 523-505
e-mail: bic@bunjevci.net

Štampa:
Rotografika Subotica

Tiraž:
1.000

Dizajn:
Studio Trid Beograd

Distribucija:
„Press international" - Novi Sad,
„Centrosinergija" d.o.o. Novi Beograd

List je upisan u Registar javnih glasila Agencije za privredne registre Republike Srbije pod registarskim brojem: NV000430
COBISS SR-ID 133482759

CIP - Katalogizacija u publikaciji Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
659.3(=862)

Rič urednika

Poštivana čeljadi,

Jubilej od 200 brojova „Bunjevački novina" ostavili smo iza nas. Proslavili smo, vidili šta je dobro i šta mora bit bolje, a sad iđemo dalje, u korak sa našom zajednicom. Ostajemo na putu kojim smo išli u dosad, da budemo partneri svim našim institucijama, udruženjima, kolegama, da budemo misto di se cine svi saradnici i svi sagovornici.

Jel, jedino je put razvoja i napritka put koji obezbeđiva budućnost. Tako je bilo i 2003. godine kad je osnovan Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine. Prvi koraci su načinjeni još krajom 2002. godine, a kako kaže Nikola Babić, prvi pridsidnik Savita, bio je to težak poso, činilo se ko Sizifov. Ipak, kad je osnovan Nacionalni savit, kad su i Bunjevci dobili pravo izjašnjavat se kako oni osićaje, a ne kako su im drugi propisali, sav trud se i te kako isplatio. Do plodova tog rada nije bilo lako doć, al su oni – slatki.

Ko što smo kazli i za naše novine, tako vridi i za Savit, pa i za čitavu zajednicu. Jeste, velik i težak poso je urađen, al nema tušta vrimena za uživanje, nit se bilo ko smi opuštit. Prid čitavom zajednicom je niz stari i novi izazova, niz zadataka.

Za ovu godinu je najavljen i popis stanovništva, biće važno da se opet vidi koliko nas ima u Srbiji. I opet, ne smi bit priprika da se svako izjasni onako kako se osića, nema više i ne smi bit nikaki naredbi i uputstava. Najavljeni su i izbori za nacionalne savite nacionalni manjina. Svaki izbori nose priliku za nove ideje, nove ljude, al uvik istu odgovornost zastupanja bunjevačke zajednice koja je uvik u delikatnom položaju.

Strana 4-5

Strana 6-7

Strana 9

Strana 16-17

Strana 20-21

Strana 24

Sadržaj

4-6
Ostvaren kontinuitet u informisanju
6-7
Izborili se za prava bunjevačke zajednice
9
Ispunjenje očekivanja
10-11
Pridlozi za bolje razumivanje
16-17
Pridstavljena i izdanja na bunjevačkom jeziku
20-21
Naši koreni utiču i na život danas
22
Nastavak projekta „Volim bunjevački"
24
Svake zime stiže po jedna harmonika

Ako i vi želite da vam poštaš svakog prvog u misecu donese „Bunjevačke novine" pritplatite se na nji.
Godišnja pritplata je 600 dinara (sa ptt troškovima).
Platit možete na naš tekući račun: 200-2642360101825-19 (Poštanska štedionica)
sa naznakom za pritplatu.
Godišnja pritplata za inostranstvo je 20 evra.
Posli uplate nazovite nas kako bi upisali vašu kućnu adresu: 024 523-505

OBILUŽEN JUBILEJ – 200 BROJOVA „BUNJEVAČKI NOVINA”

Ostvaren kontinuitet u informisanju

Od jula 2005. do februara 2022. godine dešavanja u bunjevačkoj zajednici pridstavljena su kroz „Bunjevačke novine”. To je period od 200 miseci, a upravo je u četvrtak, 17. februara, obilužen ovaj značajan jubilej za novine koje izlaze pod okriljom Novinsko izdavačke ustanove „Bunjevački informativni centar”.

Divaneć o „Bunjevačkim novinama” **Boris Bajić**, direktor NIU „BIC”, podvuko je velik značaj ovog jubileja:

– Novine u kontinuitetu izlaze sedamnajst godina, nakon što je Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine osnovo našu ustanovu. Trudimo se da novine po kvalitetu i sadržaju budu što bolje. Nuz podršku Savita, velika podrška u smislu sufinasiranja nam je Pokrajinski sekretarijat za kulturu, javno informisanje i odnose s verskim zajednicama – ističe Bajić.

Nikola Stantić, urednik „Bunjevački novina”, kazo je kako je uvik cilj napravit balans u novinama, što se tiče sadržaja, te da svako ko uzme „Bunjevačke novine” u ruke mora nać štogod zanimljivo u njima.

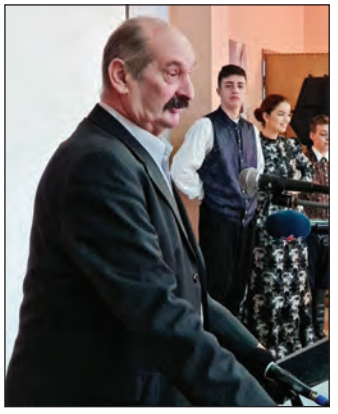

Mirko Bajić

Suzana Kujundžić Ostojić

Jasmina Stevanović

Boris Bajić

Nikola Stantić, urednik „Bunjevački novina”, zafalio se svim saradnicima, sagovornicima...

– U našim novinama svakako imamo teme koje su specifične za Bunjevce, koje prate dešavanja u okviru zajednice, prate rad Savita i udruženja, pišu o kulturi i tradiciji Bunjevaca, al su tu i druge teme koje su zanimljive za sve, od politike, priko društveni tema, zdravstva, zabave, sporta... Posebno bi naglasio da je od novembra povećan broj strana, kako bi se otvorio dodatni prostor za mlade.

Prema rečima **dr Suzane Kujundžić Ostojić**, pridsidnice NSBNM, al ranije i urednice „Bunjevački novina”, možda se komegod čini da je 200 brojeva malo.

– Kako se radi o misečniku, to znači da ove novine prate 200 miseci informisanja, prateć dešavanja i život bunjevačke zajednice. Kad god radimo bilo koje istraživanje, kad god tražimo bilo kake informacije, prvo se uvatimo ukoričeni godišnjaka „Bunjevački novina”. Ne triba zaboravit da su „Bunjevačke novine” nastavak „Bunjevačko-šokački novina” Ivana Antunovića, al i list koji je imo velik uticaj na proces standardizacije bunjevačkog jezika – naglasila je dr Kujundžić Ostojić.

Domaćine i goste pozdravila je **Jasmina Stevanović**, sekretar Sekretarijata za društvene dilatnosti,

koja je, zajedno s **Milankom Kostić**, članicom Varoškog vića Subatice zaduženom za oblast obrazovanja i kulture, prisustvovala proslavi jubileja.

– Čestitam vam na ovako značajnom jubileju i u ime gradonačelnika i Gradske uprave. Nije tušta subatički glasila koja imaje ovaki kontinuitet u radu. Rad koji traje 200 miseci obilužile su tri stvari. Prvo je to informisanje, kroz cio period, i to ne samo Bunjevaca, neg svi varoščana, tu je začetak standardizacije bunjevačkog jezika, drugo je nigovanje kulture, tradicije i jezika, to je temelj istorije jednog naroda, a treća stvar je pobida, misleć tom prilikom na to da je bunjevački četvrti jezik u službenoj upotribi u Subatici. To je pobida sviju nas koji živimo u ovom gradu i koji znamo koliko razli-čitost spaja.

Obraćanje je zaključeno ričima **Mirka Bajića** koji je ranije s pozicije direktora vodio NIU „Bunjevački informativni centar".

– Uvik smo bili svisni da je informisanje kamen-temeljac opstanka nacionalne zajednice i identiteta. Tog smo se držali, a ovog ne bi bilo da nismo svi zajedno radili. Zadovoljan sam što danas imamo jedan sjajan kolektiv, ne velik, spram sridstava koja imamo, na svu sriću, nuz podršku Pokrajine, i pomoći lokalne samouprave. Siguran sam da se po pitanju kvaliteta mož napridovat, jer su taki ljudi koji rade u NIU „BIC" – poručio je Bajić. **B. N.**

ČESTITKE IZ UDRUŽENJA NOVINARA SRBIJE

1881 УДРУЖЕЊЕ НОВИНАРА СРБИЈЕ

Na adresu naše redakcije prilikom proslave povodom štampanja 200. broja „Bunjevački novina" stigla je i čestitka iz Udruženja novinara Srbije.

„Poštivane koleginice i kolege,

Čestitamo vam 200. broj „Bunjevački novina" i želimo uspih u daljem radu. Dobre visti u današnje burno vrime jesu kontinuitet, što vi pokazivate 17 godina, i unapriđivanje misečnika sadržajima naminjenim mladima.

Još tušta jubileja žele vam kolege iz Udruženja novinara Srbije."

Čestitku potpisivaje Živojin Rakočević, pridsidnik Udruženja novinara Srbije, Nino Brajović, generalni sekretar Udruženja novinara Srbije, Branko Žujović, član Uprave Udruženja novinara Srbije.

ŠEF MISIJE OEBS-A POSITIO NSBNM

Značajna podrška

Ambasador **Jan Bratu**, šef Misije OEBS-a u Srbiji, bio je na čelu delegacije u kojoj su bili još **Stefan Nuner**, šef za politiku i koordinaciju, **Zuzana Pavlikova**, viša savitnica za nacionalne manjine, **Milica Rodić**, službenica na programu (nacionalne manjine) i **Nada Kojadinović**, privodilac, koja je positila Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine.

Delegaciju OEBS-a primila je **dr Suzana Kujundžić Ostojić**, pridsidnica NSBNM, sa saradnicima, **Veljkom Vojnićom**, podpridsidnikom NSBNM, **Jadrankom Tikvicki**, pridsidnicom Odbora za obrazovanje u NSBNM i **Mirkom Bajićom**, članom Savita i pridsidnikom Saveza bački Bunjevaca.

Bila je to prilika da se divani o većem broju tema, a dr Kujundžić Ostojić ovaj sastanak karakteriše ko jedan od najbolji.

– Ono što bunjevačkoj zajednici najviše znači, kad je OEBS u pitanju, pa i svim drugim manjinskim zajednicama u Srbiji jeste njeva podrška. Podrška u smislu da imamo prava bit ono što jesmo i ono što želimo bit. To je naše elementarno i ljudsko pravo. Ako imate jednu međunarodnu organizaciju koja stoji iza tog, naravno da nam je ta podrška izuzetno važna. S OEBS-om sarađivamo na tušta projekata, na obukama i drugom, i sve to funkcioniše priko Minitarstva za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog i drugim putovima. Sigurna sam da se možemo oslonit na nji u onim stvarima di nam oni mogu pomoć. To nije pomoć poput podrške projektima, al je vridna pomoć u smislu savita, i generalne podrške – divani dr Kujundžić Ostojić.

Jan Bratu i Suzana Kujundžić Ostojić

N. S.

NACIONALNI SAVIT BUNJEVAČKE NACIONALNE MANJINE 23. FEBRUAR SLAVI KO NACIONALNI PRAZNIK

Izborili se za prava bunjevačke zajednice

Dešavanja s kraja 2002. i početka 2003. godine dobro pamti **Nikola Babić**, prvi pridsidnik Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine. Bilo je to vrime kad je tribalo definisat želju Bunjevaca da ostvare svoju autohtonost, nuz ispunjavanje svi zakonski odredbi. Bio je to iscrpan poso, u momentima se činilo da je ko Sizifov, al je svaki napor bio izuzetno vridan. Zato i ne čudi što je upravo ovo jedan od četri nacionalna praznika bunjevačke zajednice.

Detalj sa Elektorske skupštine 23. februara 2003. godine

– Inicijativa da se usaglasimo sa Zakonom o zaštiti prava i sloboda nacionalni manjina bio je osnova oko koje je pokrenuta inicijativa kako bi i mi, Bunjevci, pokušali osnovat svoj nacionalni savit. Taj zakon je donet januara 2002. godine, a mi smo zaključili da imamo obavezu uć u proceduru osnivanja Nacionalnog savita Bunjevaca. Nuz Zakon je donet i Pravilnik o izboru nacionalnog savita, pa smo mi, okupljeni oko Bunjevačko-šokačke stranke, polovinom 2002. godine doneli čvrstu odluku da na sebe priuzmemo odgovornost da, sprovodeć Zakon i Pravilnik, dođemo do Nacionalnog savita Bunjevaca – sića se Nikola Babić.

Sama procedura bila je jasna – tribalo je okupit 45 elektora, a iza svakog elektora je moralo stat 100 pripadnika bunjevačke zajednice.

Nikola Babić

– Počeli smo od Bunjevačko-šokačke stranke, zatim smo krenili u divane s našim udruženjima i organizacijama, koji u to vrime nije bilo tušta. Imali smo šest organizacija, Bunjevačku maticu, Bunjevačko-šokačku stranku, BKC „Tavankut", KUD „Bunjevka", UG „Bunjevačko kolo" iz Sombora i BKC Subotice, te jednog narodnog poslanika, Mirka Bajića. Za nji nije tribalo sku-

SPISAK ELEKTORA

Na Elektorskoj skupštini bili su prisutni elektori: Nikola Babić, Mirko Bajić, Pere Beretić, Đuro Bošnjak, Ivan Bošnjak, Đuro Brajkov, Slobodanka Brandt, Marko Budanović, Stela Bukvić, Ivan Crnjaković, Petar Dulić, Lazo Evetović, Blaško Gabrić, Vesna Jelačić, Dragan Kubatović, Zoltan Kujundžić, Kata Kuntić, Antun Kopunović, Milovan Lazić, Stevan Mačković, Antun Merković, Nikola Orčić, Branislav Peić Gavran, Vjekoslav Peić Tukuljac, Branko Pokornić, Dragoljub Poljaković, Stipan Rogić, Nikola Rukavina, Ivan Sadojević, Mirjana Savanov, Ivan Sedlak, Šime Sekulić, Ambrozije Sivić, Đurđica Skenderović, Antun Stanković, Željko Stantić, Marko Šarčević, Goran Števura, Ivan Števura, Ljubica Tumbas, Nikola Vizin, Miroslav Vojnić Hajduk, Ivan Vojnić Kortmiš, Ivan Vojnić Tunić, Ivan Vuković.

pit po 100 potpisa, za ostale jeste. Skupit toliko potpisa naši Bunjevaca nije bilo lako, jel je poznato da je naš svit dosta rezervisan po tim pitanjima, al smo mi bili istrajni da istaknemo i ostvarimo svoju samobitnost. Sastajali smo se, tražili način kako animirat i motivisat naše Bunjevce.

SASTAV PRVOG NSBNM

Članovi prvog Nacionalnog savita: Nikola Babić, Đuro Bošnjak, dr Andrija Peić, Šime Sekulić, Ivan Sedlak, Nikola Vizin, Mirko Bajić, prof. dr Aleksandar Bošnjak, Ivan Vojnić Tunić, Mirjana Savanov, dr Vlado Babić, Ivan Vojnić Kortmiš, Miroslav Vojnić Hajduk, Kata Kuntić, Antun Stanković, Đurdica Skenderović, prof. dr Etela Jerinkić Čović, Mijo Mandić, Stevan Nemet, Pere Beretić i Ambrozije Sivić.

Kad su se prvi put obratili nadležnom Ministarstvu imali su 30 elektora, bilo je to 3. decembra 2002. godine, a bilo je jasno da poso još nije gotov.

– Imali smo veliku podršku u našim organizacijama, „Bunjevačka matica" je dala 9 elektora, u to vrime je angažovan bio pridsidnik Karlo Blesić, BKC „Tavankut" je također imo široku mrižu saradnika, pa su i oni imali 9 elektora, mi u stranki smo imali 12 elektora, Blaško Gabrić je u svojoj stranki Zeleni angažovo Bunjevce, Sombor je dao četri elektora... Skupili smo sve zajedno 4.308 potpisa pripadnika naše bunjevačke zajednice i to je bilo dovoljno da se održi Elektorska skupština i da se verifikuju najznačajnija dokumenta u interesu Bunjevaca.

Spisak elektora je zaokružen 14. februara, nuz upozorenje nadležni da se ne smi trevit da kogod ne dođe.

– Brez tušta razmišljanja sam kazo sekretaru u Ministarstvu da to moramo uradit i tako je Elektorska skupština zakazana za 23. februara. Fala Bogu, svi su bili živi i zdravi i svi smo se mogli okupit.

Uspomina iz 2015. godine: Đuro Bošnjak i Nikola Babić

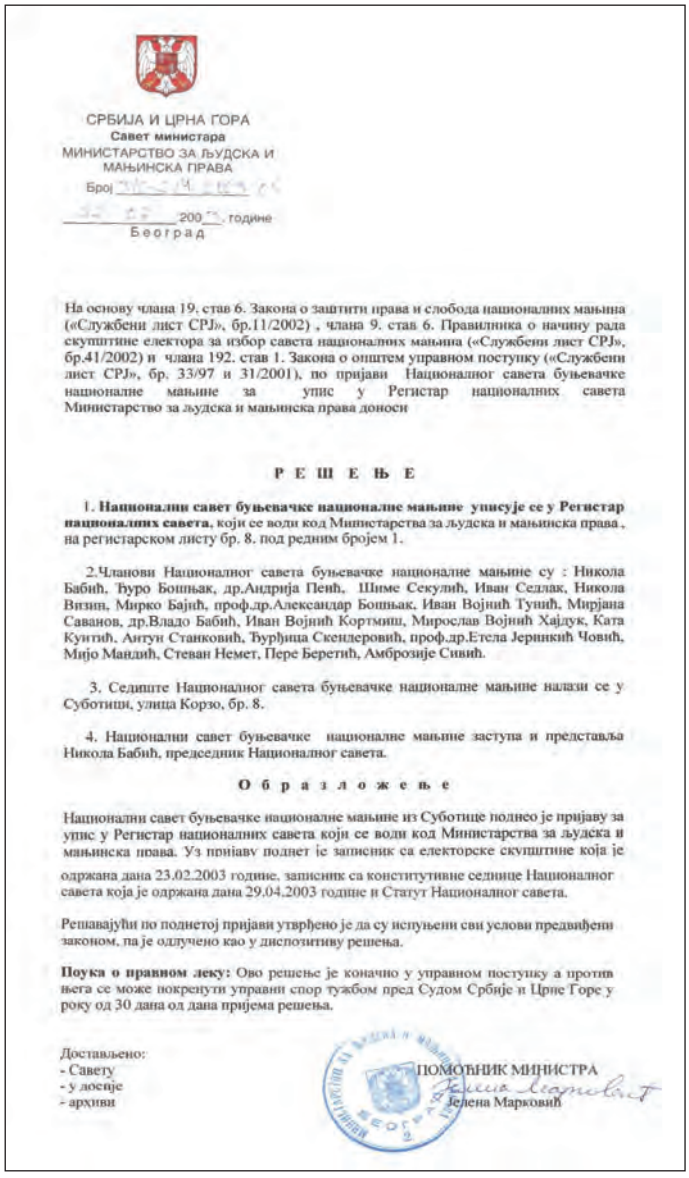

СРБИЈА И ЦРНА ГОРА
Савет министара
МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА
Број _____
_____ 200__. године
Београд

На основу члана 19. став 6. Закона о заштити права и слобода националних мањина («Службени лист СРЈ», бр.11/2002) , члана 9. став 6. Правилника о начину рада скупштине електора за избор савета националних мањина («Службени лист СРЈ», бр.41/2002) и члана 192. став 1. Закона о општем управном поступку («Службени лист СРЈ», бр. 33/97 и 31/2001), по пријави Националног савета буњевачке националне мањине за упис у Регистар националних савета Министарство за људска и мањинска права доноси

Р Е Ш Е Њ Е

1. **Национални савет буњевачке националне мањине уписује се у Регистар националних савета**, који се води код Министарства за људска и мањинска права , на регистарском листу бр. 8. под редним бројем 1.

2.Чланови Националног савета буњевачке националне мањине су : Никола Бабић, Ђуро Бошњак, др.Андрија Пенћ, Шиме Секулић, Иван Седлак, Никола Визин, Мирко Бајић, проф.др.Александар Бошњак, Иван Војнић Тунић, Мирјана Саванов, др.Владо Бабић, Иван Војнић Кортмиш, Мирослав Војнић Хајдук, Ката Куитић, Антун Станковић, Ђурђица Скендеровић, проф.др.Етела Јеринкић Човић, Мијо Мандић, Стеван Немет, Пере Беретић, Амброзије Сивић.

3. Седиште Националног савета буњевачке националне мањине налази се у Суботици, улица Корзо, бр. 8.

4. Национални савет буњевачке националне мањине заступа и представља Никола Бабић, председник Националног савета.

О б р а з л о ж е њ е

Национални савет буњевачке националне мањине из Суботице поднео је пријаву за упис у Регистар националних савета који се води код Министарства за људска и мањинска права. Уз пријаву поднет је записник са електорске скупштине која је одржана дана 23.02.2003 године, записник са конститутивне седнице Националног савета која је одржана дана 29.04.2003 године и Статут Националног савета.

Решавајући по поднетој пријави утврђено је да су испуњени сви услови предвиђени законом, па је одлучено као у диспозитиву решења.

Поука о правном леку: Ово решење је коначно у управном поступку а против њега се може покренути управни спор тужбом пред Судом Србије и Црне Горе у року од 30 дана од дана пријема решења.

Достављено:
- Савету
- у досије
- архиви

ПОМОЋНИК МИНИСТРА
Јелена Марковић

SAZNALI ZA DEKRET

Babić ističe kako je na Elektroskoj skupštini većina elektora saznala za Dekret.

– Đuro Bošnjak, advokat iz Sombora, je izašo prid elektore i pročito jedan dokument – Dekret o asimilaciji Bunjevaca. Bio je to dokument za kojeg smo skoro svi prvi put onda čuli. Pridlog je bio da se taj akt proglasi ništavnim, to je i urađeno, jednoglasno, aklamacijom u okviru Elektorske skupštine.

Prvi Nacionalni savit imo je 21 člana, a iako je bilo najviše elektora med članovima Savita, to nije bio uslov za članstvo u Savitu.

– Bilo je i oni za koje smo smatrali da svojim stručnim kvalitetima mogu bit dio Savita i tad smo i izabrali 21 člana Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine. Tad nismo birali ni pridsidnika ni podpridsidnika, niti druge organe, to smo uradili na Konstitutivnoj sidnici održanoj krajom aprila. Onda smo izabrali pridsidnika, podpridsidnika, pridsidnika Izvršnog odbora i pridsidnika Odbora za obrazovanje, a posli druge sidnice, u julu, izabrali smo i ostale organe. Tad smo stekli uslov bit verifikovani ko nacionalni savit od strane Ministarstva, tako da je praktično od polovine jula 2003. godine Nacionalni savit Bunjevaca počo i funkcionisat.

Od tog momenta, do danas, Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine kontinuirano, s tušta uložene energije, radi u sve četiri oblasti, obrazovanju, kulturi, informisanju i službenoj upotribi jezika i pisma, odnosno radi na ostvarivanju svi zagarantovani prava bunjevačke nacionalne manjine u Srbiji.

Ovogodišnje obilužavanje nacionalnog praznika – „23. februar – Dan osnivanja prvog Nacionalnog savita" biće održano 14. marta.

N. S.

CENTAR ZA REGIONALNIZAM BIO JE ORGANIZATOR ZANIMLJIVE KONFERENCIJE

Države matičnog naroda i dijaspora

Centar za regionalizam u saradnji s Fondacijom Hanns Seidel (kancelarija u Beogradu) organizovo je hibridnu konferenciju na temu „Države matičnog naroda i dijaspora: mehanizmi i instrumenti podrške poboljšanju manjinskog statusa i položaja. Primeri Srbije, Hrvatske i Rumunije". Iako Bunjevci nemaje svoju matičnu državu, bilo je prilike da svoj glas tokom konferencije daju i pridstavnici Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine, tim prija jel se pitanje Bunjevaca spominje na relaciji dvi države – Srbije i Hrvatske.

U radu konferencije učestvovali su direktor Centra za regionalizam **Aleksandar Popov**, regionalni direktor Fondacije Hanns Seidel za Jugoistočnu Evropu **dr Klaus Fiesinger**, ministarka Ministarstva za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog R. Srbije, **Gordana Čomić**...

Kako su istakli organizatori, cilj konferencije je bio ukazat na važnost dobre saradnje država matičnog naroda i dijaspore ko jednog od važni uslova za stabilnost regiona, razvoj demokratije i dobri međususidski odnosa.

Ministarka Čomić je istakla kako je Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog alat onima za koje je ovo Ministarstvo nadležno, te je dodala da ne postoji „univerzalni alat".

– U Srbiji imate 23 registrovane nacionalne manjine, a med njima imate one koji imaje i one koji nemaje svoje matične države. O manjinama se ne mož odlučivat brez manjina, a naš stav je da je svaka saradnja matične države sa sopstvenom manjinom za nas dobro došla, ko što i mi sarađivamo s našom manjinom u regionu – istakla je Ministarka i dodala kako slide dva velika posla, popis stanovništva, te izbori za nacionalne savite nacionalni manjina koji su planirani za novembar.

Bilo je i divana o potribi zapošljavanja pripadnika nacionalni manjina u državnim organima i insitucijama u procentima koliko ji ima u određenim mistima.

– Tu se postavlja problem kojeg moramo objašnjavat Savitu Evrope, jel mi nemamo pravo pri zapošljavanju nikog pitat koje je nacionalnosti, a i ako imamo zaposleni, ne mož se dokazat da su to pripadnici određene nacionalne zajednice. Također, bilo je i pritužbi da je komplikovan upis u poseban birački spisak, pa je ideja da tu opciju uvrstimo pod okvire usluga „e-uprave".

Na kraju je ministarka Čomić prokomentarisala kako je „Balkan super misto za život, jel smo toliko različiti, a identični po volji za dobrim životom s komšijama".

Što se Bunjevaca tiče, oni, kako je to istakla pridsidnica NSBNM **dr Suzana Kujundžić Ostojić**, spadaje med manjine koji nemaju drugu matičnu državu osim Srbije.

– Ako smo čuli koliko svi imaje problema sa ostvarivanjem sridstava, onda možete zamislit kako je to tek manjinama koje nemaju dodatne izvore iz drugi država. Što se Bunjevaca tiče, mi na prostorima severne Bačke živimo već 350 godina i nije mi jasno na koji način možemo bit pritnja bilo kome. Borimo se očuvat svoj jezik, kulturu..., sve ono što rade i druge manjine, ne ugrožavajuć nikog, ostavljajuć demokratski prostor da se svako izjasni kako želi. Uprskom tom smo vrlo često izloženi vatrenoj retoriki, prija svega hrvatske zajednice. Često dolazi do razni reakcija izmed Hrvatske i Srbije po pitanju Bunjevaca. Možete pritpostavit koliko je u tim momentima prijatno bit pripadnik bunjevačke nacionalne manjine. U takim odnosima izmed dvi države vrlo su često Bunjevci u jednom žrvnju koji melje, pa nas je i svake godine sve manje i manje. Koja su naša prava? Dal ji nemamo samo zato što smo Bunjevci? Dobro bi bilo kad bi za jedan astal sili pridstavnici Srbije i Hrvatske, te Bunjevci i Hrvati iz Srbije, da konačno rišimo ovo ositljivo i komplikovano pitanje. Ne da kogod drugi divani o našim problemima i pravima, jel se često divani o Bunjevcima na relaciji izmed Srbije i Hrvatske, na žalost, brez nas.

Aleksandar Popov, direktor Centra za regionalizam, na kraju je zaključio kako je „skup privazišo očekivanja", te je dodo:

– Drago mi je što smo imali goste iz državni organa koji su ostali do kraja i saslušali sve aktere, jel je i to korisno pri rišavanju mnogi problema. Načeli smo temu koja je vezana za finansiranje institucija nacionalni manjina, al se tema proširila i na pitanje međudržavni odnosa u kontekstu manjina. To govori da je ovo pitanje izuzetno važno, da triba što više vodit međudržavne dijaloge. Vidi se da dijaloga ima, al ga nema dovoljno i još nema dovoljno rezultata. Kad razgovaramo, bolje ćemo se razumit i lakše ćemo rišavat pitanja – naglasio je Popov na kraju.

N. S.

POTPISANI UGOVORI ZA SUFINANSIRANJE LISTOVA NA JEZICIMA NACIONALNI MANJINA

Ispunjenje očekivanja

U ime Pokrajinskog sekretarijata za kulturu, javno informisanje i odnose s virskim zajednicama, pokrajinska sekretarka **Dragana Milošević** je u četvrtak, 10. februara, u prostorijama Pokrajinske Vlade uručila ugovore na potpisavanje vezane za sufinasiranje listova na jezicima nacionalni manjina čiji su osnivači nacionalni saviti u vridnosti od 390 miliona dinara.

Sridstva za finansiranje listova na manjnskim jezicima uvećana su s 264 miliona dinara na 390 miliona dinara u cilju još boljeg i kvalitetnijeg rada u izdavaštvu i očuvanju nacionalnog identiteta svake manjinske zajednica na teritoriji AP Vojvodine.

– Veliko mi je zadovoljstvo što sam član Vlade koja je postavljene ciljove još 2016. godine sa ovom godinom ispunila u cilju povećanja sridstava za finansiranju manjinski medija za 130 miliona dinara više od prithodnog budžeta planiranog za ove svrhe

Ugovor u ime NIU „BIC" potpiso je direktor Boris Bajić

– istakla je **Dragana Milošević**, pokrajinska sekretarka.

Uručeni su ugovori za 22 lista iz devet izdavački kuća: „Mađar so", „Het nop", „Hlas ljudu", „Libertatea", „Ruske slovo", „Hrvatska riječ", „Bunjevački informativni centar" i „Makedonski informativni i izdavački centar".

U ime NIU „Bunjevački infomativni centara" ugovor je potpiso direktor **Boris Bajić** koji se zafalio na dosadašnjoj dobroj i uspišnoj saradnji s Pokrajinskim sekretarijatom za kulturu, javno informisanje i odnose s virskim zajednicama istakavši da je iz štampe izašo 200. broj „Bunjevački novina" što potvrđiva uspišnost u rada NIU „BIC" – a i dobre saradnje s ovim pokrajinskim sekretarijatom. **T. B.**

foto: www.kultura.vojvodina.gov.rs

SASTANAK RADNE GRUPE ZA IZRADU PRIDLOGA AKCIONOG PLANA ZA OSTVARIVANJE PRAVA NACIONALNI MANJINA

Pridlozi za bolje razumivanje

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog, nuz podršku Evropske unije i Savita Evrope, organizovalo je sastanak Radne grupe za izradu Pridloga Akcionog plana za ostvarivanje prava nacionalni manjina, a sastanku su prisustvovali i pridstavnici Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine, te dali značajan doprinos u održavanju istog, **dr Suzana Kujundžić Ostojić** i **Mirko Bajić**.

Sastanak Radne grupe održan je od 23. do 25. februara u Šapcu. Sastanku radne grupe prisustvovali su pridstavnici i pridstavnice relevantni državni organa, nezavisni tila, međunarodni organizacija i pridstavnici/e nacionalni savita nacionalni manjina.

U toku sastanka Radne grupe, svi relevantni partneri pokazali su vidljivu spremnost da prilikom izrade Pridloga Akcionog plana za ostvarivanje prava nacionalni manjina uzmu u obzir najnoviji izvištaj Evropske komisije o Srbiji, IV mišljenje Savitodavnog komiteta o Okvirnoj konvenciji za zaštitu nacionalni manjina, ko i ex-post analizu sprovođenja Akcionog plana za nacionalne manjine koju je pripravio Savit Evrope u okviru zajedničkog projekta Evropske unije i Savita Evrope.

Jasno je da postoje oblasti, ideje i pridlozi koji jednako interesuju pripadnike svi nacionalni zajednica, al je jasno i da postoje oni elementi koji su specifični za bunjevačku zajednicu. I jedni i drugi tema bilo je med pridlozima koji su upućeni sa strane bunjevačke zajednice.

Tako su, u ime NSBNM išli pridlozi u smislu upisa u poseban birački spisak, da on mora bit pojednostavljen te da upis bude mogući i mimo izbora za nacionalne savite; važna stavka se ticala oblasti „zabrana diskriminacije", a tu stoji i napomina da mora doć do suzbijanja govora mržnje izmed nacionalni manjina, ko na primer na relaciji Bunjevci – Hrvati; što se tiče oblasti „kulture i medija" u saglasnosti sa nacionalnim savitima da dođe do povećanja minutaže medija koji informišu manjine, al ne samoinicijativno i brez uvida u informativne, jezičke, kulturuloške i socijalne potribe nacionalni manjina, potribno je očuvat održivost i pružit finansijsku podršku medijima čiji osnivači nisu nacionalni saviti, a koji se isključivo bave informisanjom na jeziku nacionalne manjine, a nisu komercijalni mediji; obezbedit mogućnost radio frekvencije za medije nacionalni manjina, za one manjine koji nemaje formirane zavode za kulturu, a sami su formirali centre za kulturu koji postoje i rade najmanje pet godina obezbedit sridstva iz pokrajinskog i republičkog budžeta; u oblasti „sloboda viroispovisti" ostvarit bolju saradnju katoličke crkve u Srbiji sa NSBNM i njevim udruženjima na sprovođenju manifestacija od značaja čiji je sastavni dio i crkveni obred, započet razgovore oko uvođenja sveti misa na bunjevačkom jeziku; u oblasti „službena upotriba jezika i pisma" zbog pridviđenog pada broja pripadnika nacionalni manjina potribno je ovaj procenat (15%) umanjit aproksimativno procentu pada manjinskog stanovništva, a postojeće stanje zadržat brez obzira na procenat, jel to spada u kategoriji stečeni prava; u oblasti „obrazovanje" se ističe potriba otvaranja Bunjevačkog škulskog centra radi podizanja nivoa stručnosti i znanja pridavača, al i đaka koji su zainteresovani za bunjevački jezik; postoji potriba otvaranja Lektorata na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu i uvođenje predmeta Bunjevački jezik i kultura za vaspitače i učitelje; u oblasti „nacionalni saviti" odvajanje posebnog dila sridstava iz Posebnog budžetskog fonda koji bi pomogo razvoju nacionalni manjina brez matične države; ob-

novit rad Savita za nacionalne manjine i osim tog obezbedit ravnomirno finansiranje na nivou lokalni samouprava ustanova, udruženja i medija koji se bave kulturom i informisanjom nacionalni manjina srazmirno broju pripadnika; u oblasti „međunarodna saradnja" NSBNM insistira da se prilikom razgovora izmed Republike Srbije i Republike Hrvatske, a u vezi sa bilateralnim sporazumima el bilo kojim drugim temama u kojima su dio rasprave Bunjevci el njeva manjinska prava, obavezno budu i njevi pridstavinci; sa dosadašnji sastanaka koji nisu praćeni na ovaj način tražimo da se dostave zapisnici.

Prema ričima **dr Kujndžić Ostojić**, što se tiče Strateški ciljova i opšti rezultata Akcionog plana u poglavljima, nisu svi ispunjeni.

– Razlozi su brojni. Niki nisu ispunjeni jel država nije bila spremna sprovest ji do kraja, digod lokal, a digod ni sami saviti nacionalni manjina nisu bili dovoljno uporni. U nikim oblastima ima razloga za zadovoljstvu, dok ima i oni di nismo imali napritka, jel nije došlo do pomaka u određenim oblastima i njevoj implementaciji u praksi.

Ko oblast di su ostvareni ključni rezultati pridsidnica NSBNM izdvaja obrazovanje.

– To se desilo prija svega zbog naše upornosti i ozbiljnog rada. Al, ni danas nije urađeno ništa po pitanju potpisivanja trojnog ugovora oko štampanja udžbenika, izmed Ministarstva prosvite, Nacionalnog savita i Zavoda za udžbenike. To je jedan od primera. Tušta je urađeno i na planu standardizacije jezika, al opet na našu inicijativu, no, tu triba istaknit i volju države da ovaj korak podrži. Posli uvođenja službene upotribe jezika i pisma bunjevačkog jezika otvorila se mogućnost i potriba za otvaranjom Bunjevačkog škulskog centra, ko i Lektorata na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu. U oblasti informisanja na jezicima nacionalni manjina Pokrajinska vlada je ostvarila potribne uslove za nesmetano sufinasiranje manjinski štampani medija. Al, ističemo kako je potribno da mediji na jezicima manjina, naročito elektronski mediji, čiji osnivači nisu nacionalni saviti, al su pod ingerencijom savita i u saradnji sa njima, i nisu profitabilni, neg samo mediji na jeziku nacionalne manjine (malobrojne manjine i finansijski slabi kapaciteta) su pripušteni sami sebi, osim konkurisanja na projektima, što je nedovoljno i neizvesno, budu direktno finansirani.

Sastanak Radne grupe i izrada Pridloga Akcionog plana za ostvarivanje prava nacionalni manjina su organizovani u okviru zajedničkog projekta Evropske unije i Savita Evrope „Promocija različitosti i ravnopravnosti u Srbiji", koji je dio zajedničkog programa „Horizontal Facility za Zapadni Balkan i Tursku 2019 – 2022".

Republika Srbija je u procesu pridruživanja EU bila u obavezi da usvoji Akcioni plan za ostvarivanje prava nacionalni manjina u okviru Prigovaračkog poglavlja 23, koji je dobio podršku i pozitivne ocine Evropske komisije i pojedini zemalja članica Evropske unije. **N. S.**

RASPISANI VANREDNI PARLAMENTARNI IZBORU U SRBIJI

SBB podržava Vučića

Mirko Bajić, pridsidnik SBB-a

Pridsidnik Republike Srbije **Aleksandar Vučić** raspiso je u utorak, 15. februara, vanredne parlamentarne izbore u Srbiji za 3. april. Istog dana biće održani i lokalni izbori za varoške skupštine u Beogradu i Boru, a za skupštine opština u Aranđelovcu, Smederevskoj Palanki, Lučanima, Medveđi, Knjaževcu, Bajinoj Bašti, Doljevcu, Kuli, Kladovu, Majdanpeku i Sečnju.

Kako ističe **Mirko Bajić**, pridsidnik Saveza bački Bunjevaca, ova politička partija podržava kandidaturu Aleksandra Vučića za pridsidnika Srbije.

– Izbor Aleksandra Vučića za pridsidnika garantuje dalji napridak Republike Srbije, teritorijalni integritet, cilovitost Republike Srbije i mir u regionu. Zato pozivamo sve građane, ne samo Bunjevce, nek daju glas za Aleksandra Vučića na izborima za pridsidnika Srbije – ističe Bajić, te dodaje:

– Savez bački Bunjevaca ne izlazi na izbore za poslanike Skupštine Srbije, jel za to nema realan kapacitet, a izlazak u koaliciji ne bi dono odgovaraujuću političku poziciju u potribi i interesu bunjevačke zajednice.

Na kraju Bajić dodaje da iz ove partije pozivaje sve članove i simpatizere, ko i sve građane, nek glasaje za listu Srpske napridne stranke na izborima za republičku Skupštinu. **N. S.**

SUBATICA NA BUNJEVAČKOM – HRONIKA ZA FEBRUAR

Ministarka Irena Vujović u positi varoši

Ministarka zaštite životne sridine **Irena Vujović** obašla je Postrojenje za separaciju otpada u Regionalnoj deponiji Subatica, i posli tog prisustvovala pridaji 25 novi kamiona smećara s potisnom pločom, i autopodizača za kontejnere, vridnosti oko 3 miliona evra. Primopridaji su prisustvovali i pridsidnici šest opština na koje će vozila nuz Subaticu bit raspoređena.

Ovo prilikom ministarka Vujović istakla je kako su svi oni velikom posvećenošću pokazali da žele prominit na bolje ekološku sliku u svojim opštinama:

– Mi smo upravo obašli Regionalni centar u Subatici koji će svakako radit u boljem i većem kapacitetu zafaljujuć ovoj opremi koja će moć adekvatno odvozit komunalni otpad. Naravno da je slideće zatvaranje nesanitarni i divlji deponija širom ova dva okruga, jel upravo priduslov za to je i Regionalni centar koji postoji. Ove opštine su u prithodni godinu dana bile zdravo aktivne na konkursima, želile su donet varoščanima projekte od strane Ministarstva zaštite životne sridine, dakle, projekte za unapriđenje životne sridine i svakako zafaljujuć toj tisnoj saradnji mi danas imamo rezultate. Molim pridstavnike varoši i opština da to učine i u narednom periodu – istakla je ministarka Vujović.

Na značajnom ulaganju zafalio se gradonačelnik Subatice **Stevan Bakić**:

– Danas smo sa nabavkom ovi savrimeni vozila privoznika otpada definitivno zaokružili sve uslove za jedan početak konkretnog rada Regionalne deponije. Zafaljivam se Ministratvu zaštite životne sridine i Vladi Republike Srbije koja je omogućila realizaciju nabavke 25 najsavrimeniji vozila za privoz otpada. Vridnost nabavke je 320 miliona dinara. Naročito ističem zafalnost ministarki koja je dala ogromnu podršku realizaciji ovog, al i prithodni projekata – izjavio je gradonačelnik.

Adrian Satmari, pridsidnik Opštine Bačka Topola, istako je kako su ovoj opštini dodiljeno 4 kamiona za odvoženje otpada:

– Zafaljujuć ovoj opremi bićemo efikasniji u odvoženju komunalnog otpada iz domaćinstava. Ovaj otpad u Bačkoj Topoli se prikuplja i transportuje na transfer stanici koja se nalazi na Majšanskom putu. Posli kompresije ovog otpada, on se transportuje u Regionalni centar na Bikovu. Tako se obavlja primarna selekcija ovog otpada i u našoj opštini sve veći značaj dobija zaštita životne sridine. Prošle godine u Bačkoj Topoli otvoren je Pričistač otpadni voda. Pored Subatice i Bačke Topole vozila su dobile i opštine Mali Iđoš, Senta, Čoka, Kanjiža i Novi Kneževac.

Šef misije OEBS-a u Srbiji sasto se s gradonačelnikom Subatice

Šef misije OEBS-a u Srbiji **Jan Bratu** sasto se u Varoškoj kući s gradonačelnikom Subatice **Stevanom Bakićom**. Gradonačelnik Subatice istako je izuzetnu saradnju varoši s Misijom OEBS u Srbiji, za koju odličan primer pridstavlja otvaranje odiljenja subatičkog Ekonomskog fakulteta u Bujanovcu:

– U prilog dobre saradnje smo imali čast 2017. godine, positu prithodnog šefa Misije ambasadora Oricija. A i sad imamo čast da je s nama tu ambasador Misije OEBS-a, gospodin Bratu. Radujem se sastanku jer Subatica je ponosna na sve ono što je postigla u oblastima koje prati i unapriđiva Misija OEBS-a, a naročito u oblasti manjinski prava i skladnog suživota. Tu moram naglasit da je Subatica centar tri izuzetno bitna nacionalna savita, mađarskog, bunjevačkog i hrvatskog, a pored tog postoje 23 manjinske zajednice koje funkcionišu na teritoriji Srbije, i skoro svaka od nji ima pridstavnika u Subatici – istako je gradonačelnik.

Šef Misije OEBS-a Jan Bratu je kazo kako je ovo njegova prva posita našoj varoši u svojstvu šefa ove Misije:

– Došo sam danas kako bi se sasto s ljudima i kako bi ji saslušo, kako bi čuo o pitanjima koja su njima važna. Prija ovog smo se sastali s pridstavnicima hrvatske, mađarske i bunjevačke nacionalne manjine, ko i s dekanom Ekonomskog fakulteta. S Ekonomskim fakultetom sarađivamo, naročito kad je rič o Odiljenju u Bujanovcu. Smatram da je rad subatičkog Ekonomskog fakulteta izuzetno značajan u smislu pružanja kvalitetnog obrazovanja i mogućnosti koje to obrazovanje nosi za mlade u Bujanovcu – kazo je Bratu.

Pored ostali tema gradonačelnik i ambasador su se dotakli i pitanja oko Industrijske zone, koja je prema ričima Jana Bratua izuzetno značajna u privridnom i ekonomskom smislu, al i po pitanju otvaranja novi radni mista.

Ministar poljoprivrede obašo porodičnu firmu

Ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede **Branislav Nedimović**, pokrajnski sekretar za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo, **Čedomir Božić**, i gradonačelnik Subatice **Stevan Bakić** obašli su ladnjaču male porodične firme „Su fruit" d.o.o. iz Dolnjeg Tavankuta. Firma se bavi proizvodnjom voća, ko i otkupom, čuvanjom, pakovanjom, odnosno izvozom voća i povrća.

Ovom prilikom gradonačelnik je izrazio zadovoljstvo što je u positi ovako uspišnom priduzeću:

– Danas sam imo zadovoljstvo da s ministrom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Branislavom Nedimovićom i pokrajinskim sekretarom za poljoprivredu Čedomirom Božićom obađem poljoprivredno priduzeće koje ode u Tavankutu s uspihom vode porodice Stantić i Vizin. Uvirili smo se u ozbiljnost vođenja ovog priduzeća i kapacitete, di nuz kvalitetno uzgajanje voća i povrća postoje i kvalitetni smištajni kapaciteti, za pakovanje i izvoz. Zafalio bi se na gostoprimstvu dragim domaćinima, al i ministru koji je tušta puti bio u varoši i okolini, al i pokrajinskom sekretaru za poljoprivredu – izjavio je gradonačelnik i dodo:

– Inače, ova porodična firma izvozi kvalitetnu jabuku i to je najvećim dilom usmireno prema veoma zahtivnom tržištu Ruske Federacije. Oni to rade s uspihom. Porodične firme poput ovi su budućnost varoši Subatice, države Srbije, jel oni ulažu svoje kapacitete i rade kvalitetan izvoz, a postoji i zadovoljstvo zaposleni. Varoš Subatica će bit most za divane i saradnju s resornim Ministarstvom i Pokrajinom.

Goste su pozdravili domaćini:

– Želio bi se zafalit svima što su izdvojili vrime da vide šta je to što mi radimo. Ovo je porodična firma koja se bavi otkupom, pakovanjom, lađenjom i daljom prodajom friškog voća i povrća. Ovim poslom se bavimo već 10 godina – istako je menadžer firme Goran Stantić.

Pokrajinski sekretar za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo Če-

domir Božić iskoristio je priliku podsitit na nikoliko konkursa Sekretarijata:

– Najbitniji su konkursi za navodnjavanje i za ulaganje u fizičku imovinu, ko i nedavno objavljeni konkurs za mlade, koji će se nastavit, di mladi početnici u poljoprivredi mogu ostvarit povraćaj sridstava u iznosu do 90 odsto troškova svoje investicije.

Održana 19. sidnica Skupštine Varoši

U Velikoj vićnici Varoške kuće održana je 19. sidnica Skupštine Varoši Subatice. Prid odbornicima ovoga puta našo Dnevni red s deset tačaka. Najznačajnija tačka odnosila se na formiranje Savita za međunacionalne odnose, koji će bit formiran posli više od 15 godina.

Ovu odluku pofalio je odbornik Saveza bački Bunjevaca **Mirko Bajić**:

– Inicijativa Skupštine mora bit da se ovaj Savit što prija zaista formira i radi. To ne znači da u ovoj varoši postoje problemi u smislu međunacionalni odnosa generalno gledajuć i da je potribno da taj Savit zbog tog radi, al moram napominit kako postoje tendencije, nažalost, da se od pojedini nacionalni manjina, da kažem bukvalno oduzima ono što je njevo i pokušava prikazat ko svoje od strane drugi nacionalni manjina. Take tendencije mogu bit vrlo loše za na kraju ukupne međunacionalne odnose i mislim da je ovaj Savit neophodan kako bi se sve uočilo na vrime.

Prid odbornicima se našla i Odluka o Lokalnom akcionom planu zapošljavanja za 2022. godinu. O tom šta plan donosi divanio je **Veljko Vojnić**, pridsidnik Odborničke grupe „Aleksandar Vučić – Za našu dicu”:

– Određena sridstva smo izdvojili kako bi se podsticalo zapošljavanje, prija svega kroz subvencije u javnim radovima i same javne radove. Smatramo da triba povećat stepen obrazovanja i obrazovnu strukturu ti naši stanovnika kako bi oni imali šansu dobit poso, a samim doškulovavanjom el radom na sopstvenom povećanju stepena obrazovanja bi imali šansu s obzirom na to da velik broj naši varoščana, pogotovo sridnje obrazovne strukture koji spadaje u zanatlije, odlaze.

Prema ričima **Miroslava Milojevića**, pridsidnika Odborničke grupe Pokret za građansku Subaticu razvoj turizma na Paliću značajna je stavka koja bi mogla doprinet većem zapošljavanju. On se osvrnio i na veliki projekat izgradnje Akva parka:

– Ulazimo u četvrtu godinu i vidimo da nema realizacije tog projekta, a i ne znamo dal će ga bit. Mi smo tražili da se varoščanima Subatice podnese izvištaj dal je kogod odgovoran za ovo enormno kašnjenje i kad je realizaciju u planu tog projketa koji bi doprino otvaranju jednog broja radni mista na Paliću.

Pridsidnik Skupštine **dr Balint Pastor** odgovorio je na ovo pitanje:

– Prija dvi godine zbog epidemije nisu se ispoštovala obećanja i zbog tog je došlo do tog kašnjenja, u međuvrimenu se ispostavilo kako određeni elementi nisu bili planirani. Što se varoši tiče, ona je obezbedila sridstva koliko je mogla i triba obezbedit, sve ostalo zavisi od Republičke Vlade i mi činimo sve da što prija Republička Vlada svoj dio ugovora, odnosno svoja obećanja ispuni. Ukoliko će to tako bit, projekat će vrlo brzo bit završen.

Odluka o razrišenje i imenovanju članova Varoške izborne komisije

U Velikoj vićnici Varoške kuće održana je i druga vanredna sidnica Skupštine varoši Subatice na kojoj je doneta Odluka o razrišenju i imenovanju pridsidnika, zaminika pridsidnika, članova, zaminika članova, sekretara i zaminika sekretara Izborne komisije Varoši Subatice u stalnom sastavu.

Prema ričima **Veljka Vojnića**, pridsidnika Odborničke grupe „Aleksandar Vučić – za našu dicu”, povod održavanja sidnice je nov Zakon o lokalnim izborima na osnovu kojeg su Lokalne samuprave u dužnosti imenovat članove Lokalne izborne komisije:

– To se razlikuje od prithodnog sastava Izborne komisije, kad su samo one odborničke grupe koje su formirane ko take, imale svoje pridstavnike u Izbornoj komisiji. Sad, po ovom novom zakonu imamo i novo rišenje, a to je da svaki pridstavnik u lokalnom, pokrajinskom i republičkom parlamentu ima pravo imat svog pridstavika u Izbornoj komisiji. Pridsidnik je Nenad Kozomora.

Pušten u rad jedinstveni ekološki informacioni sistem

Pušten je u rad jedinstveni ekološki informacioni sistem. Putom aplikacije za prijavu ekološki problema „Green Reaction” varoščani mogu prijavit ekološke probleme u zajednici. Ovim povodom u Plavoj sali Varoške kuće, održana je obuka za inspektore zaštite životne sridine. Sekretar Ministarstva zaštite životne sridine, **Aleksandar Dujanović** pojasnio je rad ovog sistema:

– Sistem funkcioniše tako što varoščani mogu skinit aplikaciju sa Google play-a, Apple stora. Mogu prijavit slanjom sms el mms poruke na broj telefona 066/5555-003 i mogu prijavit putom Call centra na brojove 0800/003-003 u radnom vrimenu od 7 i 30 do 15 i 30. Sistem je sa radom krenio 31. januara. Prijave administratori prosliđuju nadležnim inspekcijama i ostalim organima, kako republičkim, tako i u jedinicama lokalni samouprava. Kad varoščanin pošalje prijavu, administratori je oma šalju nadležnim organima. Cilj je da se što više približimo varoščanima i detektujemo što više problema da bismo mogli planirat budžet kako da finansiramo pojedine jedinice lokalne samouprave. Ovim informacionim sistemom obuhvaćena je cila Srbija. Mi ćemo svim jedinicama lokalne samouprave dat rokove da na naš zahtiv odgovore u roku od sedam dana, a varoščani da dobiju svoj odgovor – istako je Dujanović.

Podrška za „stanovnike” Poslovnog inkubatora u Subatici

Pokrajinski sekretar za privridu i turizam **dr Nenad Ivanišević** positio je Poslovni inkubator Subatica.

Pokrajinski sekretar istako je ovom prilikom da će Sekretarijat i dalje podržavat rad korisnika inkubatora:

– Ideja jeste da na Ekonomskom fakultetu razvijemo posebne programe, kraće i brže obuke u IT sektoru za lica koja su fakultetski obrazovana prema potribama tržišta rada koja svakako mogu svoje misto zaposlenja nać i u Biznis inkubatoru jel želimo što veći iznos novca odvojit za osnivanje priduzeća za samozapošljavanje i novo zapošljavanje tj. razvijanje priduzetničkog duha, jel je samo taj duh ono što nas čini izuzetnim danas na tržištu, odnosno da smo centar IT industrije u cilom regionu.

U Poslovnom inkubatoru trenutno posluje 11 priduzeća, istako je direktor **Srđan Ivanović**:

– Nama je najbitnije da naši stanari koji su ode da im se pomogne u vidu subvencija, dotacija i mi baš zbog toga očekivamo od ove posite od našeg sekretara da pomogne našim stanarima koji su tek osnovali firme, niki su tu već par godina, da im se pomogne i da kroz svoj poso dalje napriduju – istako je Ivanović.

Firma „Su – trejd" koja se bavi proizvodnjom namještaja već godinu i po dana funkcioniše u okviru Poslovnog inkubatora, ističe direktor firme **Milorad Nišević**:

– To je velika podrška u svakom slučaju, odnosi se na zakup koji je subvencionisan, znači koji je prilagođen u odnosu na tržišne cine. Trenutno imamo 6 zaposleni, imamo tendenciju širenja, al to će zavisit od sridstava i pomoći.

Bresplatna dvodnevna obuku za početnike u poslovanju

Regionalna razvojna agencija „Panonreg" organizovala je bresplatnu dvodnevnu obuku za početnike u poslovanju. Na obuki su mogla prisustvovat sva zainteresovana lica koja žele postat priduzetnici, odnosno konkurisat na Konkurs za samozapošljavanje kod Nacionalne službe za zapošljavanje, el podnet zahtiv za kredit za mlade priduzetnike i žene priduzetnice kod Fonda za razvoj Republike Srbije, istakla je **Ljubica Mesaroš**, zaminica direktora „Panonrega":

– Naš je zadatak da kroz ovu obuku pridočimo svim zainteresovanima o tome kako da razviju poslovnu ideju i postave je na održive osnove. Ono što je njima najveća misterija to je kako da upravljaje troškovima i sa finansijske strane kako da naprave svoj poslovni plan. Tako da ćemo se više posvetit tom, budući da mnogi od nji nisu ekonomske struke i to im je najveća nepoznanica – kaže Ljubica Mesaroš.

Aleksandar Bogdanovski ima 26 godina i ideju kako postat mlad priduzetnik:

– Očekujem da ću dobit osnovna znanja u svim oblastima koje su mi potribne da bi otvorio firmu poput pravni savita, izrade biznis plana i tako sve detaljno što je potribno za otvaranje agencije, jel tehničkog znanja imam, al je sa pravne strane uvik dobrodošla pomoć.

Potvrda koju su polaznici dobili po okončanju obuke neophodan je i sastavni dio konkursne dokumentacije za podršku budućim i mladim priduzetnicima.

Upis dice u prvi razred osnovne škule

Upis dice u prvi razred osnovne škule počeće 1. Aprila i trajaće do 31. maja. U 1. razred osnovne škule, u škulskoj 2022/2023. godini, upisuju se dica koja će do 1. septembra imat najmanje šest i po godina, odnosno najviše sedam i po (rođeni od 1. marta 2015. do 29. februara 2016. godine). Takođe, mogu se upisat i dica koja će do početka škulske godine napunit 6 godina i to posli provire spremnosti diteta za polazak u osnovnu škulu koju vrši psiholog škule primenom priporučeni standarda i postupaka, saopšteno je iz Sekretarijata za društvene dilatnosti.Sva potribna dokumenta za upis dice u 1. razred osnovne škule, pribavljaće škule po službenoj dužnosti.

Mađarski kulturni centar na Paliću ustupljen Udruženju „Mađarsko kulturno-umitničko društvo Palić"

Mađarski kulturni centar na Paliću ustupljen je Udruženju „Mađarsko kulturno-umitničko društvo Palić".

Na svečanosti organizovanoj ovim povodom **Ištvan Pator**, pridsidnik Skupštine AP Vojvodine, podsitio je da je objekat izgrađen u okviru IPA projekta „Colourful Cooperation" prikogranične saradnje izmed Mađarske i Srbije:

– Što se tiče ovog objekta on je košto 961 hiljadu evra, finansirani od strane Evropske Unije, odnosno 170 hiljada evra onog što je u realizaciju projekta uplatila Varoš Subatica. Mislim da je ovaj prilip prostor odličan za kulturne sadržaje ode na Paliću, ne samo za kulturno-umitničko društvo već ima zadatak upotpunit kompletnu turističku ponudu Palića.

Pridsidnik Skupštine varoši Subatice **dr Balint Pastor** zafalio se **Timei Horvat**, rukovodiocu projekta, al i njevim koalicionim partnerima i gradonačelniku na podršci:

– Siguran sam da će se kulturno-umitničko društvo ophodit prema ovom objektu ko dobar domaćin i da je prava odluka doneta. U njemu će bit zdravo značajni događaji koji će bit regionalnog značaja i u sferi turizma i u sferi kulture.

Pridsidnica Udruženja „Mađarsko kulturno-umitničko društvo Palić" **Ana Čisar Molnar** istakla je kako je zdravo srićna što Udruženje konačno ima svoj dom:

– Ono što smo zamislili kad smo osnivali društvo je da imamo svoj dom, i napokon smo stigli do tog trenutka. Puno smo radili na tom da pokrenemo amaterski kulturni život na Paliću.

Na svečanosti je simbolično pridat ugovor o zakupu na period od 10 godina.

Volonteri „NURDOR"-a obilužili Svitski dan dice obolile od raka

Volonteri Nacionalnog udruženja roditelja dice obolile od raka „NURDOR" 15. februara obilužili su Svitski dan dice obolile od raka isprid „Stop šopa".

Volonterka **Milica Pavić** istakla je kako se ove godine najveća pažnja u okviru aktivnosti poklanja promociji dobrovoljnog davalaštva krvi, te je uputila apel da se na taj način pomogne malim borcima:

– I ove godine obilužavamo 15. Februar, Svitski dan dice obolile od raka. Prošle godine smo takođe bili ode, iz razloga što je trenutno pandemija korone pa nije dozvoljeno javno okupljanje. Fala im što su dozvolili da ode postavimo naš štand. Ono što bi naglasila vezano za današnju akciju jeste dobrovoljno davanje krvi. U Beogradu, Novom Sadu, Nišu, Kragujevcu na današnji dan se donira krv u centru varoši. Mi to ode u Subatici nismo mogli omogućit, međutim, pozivamo da se to učini u Zavodu za transfuziju krvi i da se donira krv za naše mališane.

Tri grupe oboljenja leukemije, tumori mozga i limfomi, su najučestalije maligne bolesti u dičijem uzrastu. Ove tri lokalizacije čine približno polovinu svi maligni bolesti dičijeg uzrasta. Leukemije su najčešće maligne bolesti i u strukturi obolivanja u uzrastu do 15 godina čine oko 30%, zatim slide tumori mozga sa oko 11% i limfomi sa približno 6%, poručivaje iz Zavoda za javno zdravlje Subatica.

Gosti iz Turije uručili pridstavnicima Varoške organizacije Crvenog križa donaciju

U centru Subatice boravili su gosti iz Turije koji su promovisali manifestaciju „Kobasicijada" i tom prilikom uručili pridstavnicima Varoške organizacije Crvenog križa donaciju.

Prema ričima **Miodraga Varoa**, koordinatora programa Narodne kujne, donacija je iskorišćena za pripravljanje obroka korisnika Narodne kujne i Prihvatilišta za brezkućnike:

– Želio bi se zafalit donatorima što su i ove godine akcenat stavili na taj humanitarni karakter manifestacije, a 50 kilograma kobasica koje smo dobili od Udruženja „Kobasicijada" Turija ćemo iskoristit već niki naredni dan.

Član Varoškog vića zadužen za oblast socijalne zaštite i zdravstva **Ilija Đukanović** takođe se zafalio na značajnoj donaciji i podsitio na značajnu podršku Lokalne samouprave ovoj organizaciji:

– Želio bi ovu priliku iskoristit i kazat da smo mi u budžetu za ovu godinu za sve aktivnosti koje se realizuju priko varoške organizacije Crvenog križa opridilili 41 milion dinara, a od toga za program Narodne kujne 32,5 miliona dinara – istako je Đukanović.

Organizator „Turijske kobasicijade" **Željko Popić** istako je kako se i dalje nastavlja jedna lipa tradicija:

– Drago nam je što nam varoš Subatica dozvoljava sve ove godine da dođemo ode i promovišemo našu „Kobasicijadu" i naše misto. Svake godine doniramo 50 kila friške divenice Crvenom križu i nuz tu donaciju mi smo se sprijateljili sa ljudima iz Crvenog križa i Varoške uprave Subatice.

Kobasicija u Turiji održana je od 25. do 27. februara.

Za najbolje vino „Međunarodne smotre kevedinke" izabrana je kevedinka iz Kiškunhalaša

Vitezovi vina „Arena Zabatkiensis" povodom praznika Svetog Trifuna – zaštitnika vinara organizovali su Međunarodnu smotru Kevedinke. Za najbolje vino izabrana je kevedinka iz Kiškunhalaša iz Mađarske, istako je **Dragutin Miljković**, iz Vinskog viteškog reda „Arena Zabatkiensis":

– Apsolutni pobidnik ove godine je Vinarija iz Kiškunhalaša koji su osvojili veliko zlato s ocinom 98,2. To je samo 1,8 manje od maksimalnog broja, a zaslužili su zbog originalnosti, doslidnosti u poslovanju sorte. To je prva stvar koju ocinjivamo, druga je boja, ukus, pa opšti utisak koji daje zbirnu ocinu – istako je Miljković.

Vino podruma **Akoša Balinta** iz Horgoša nosiće titulu barjak vina za 2022. godinu. Zbog aktuelne epidemiološke situacije „Bal vinskog reda" ove godine neće bit održan.

Rekordan promet u oblasti turizma

Prošle godine Subatica je ostvarila rekordan turistički promet s oko 72.000 gostivi i priko 180.000 noćenja. U Zelenoj sali Varoške kuće upriličen je prijem koji je organizovo gradonačelnik Subatice **Stevan Bakić**. Gradonačelnik je o turističkim potencijalima varoši divanio sa pokrajinskim sekretarom za privridu i turizam **dr Nenadom Ivanišević**om i sa direktoricom Turističke organizacije Srbije **Marijom Labović.**

Istako je tom prilikom da zbog ovi podataka imamo razloga za optimizam, pofalio je pažnju koju Subatica dobija od svi nivoa vlasti:

– Jedan od vidova pažnje je bila i posita u decembru misecu 2021. godine ministarke trgovine, turizma i telekomunikacija. Ono što bi želio istaknit jeste da smo imali konstruktivne divane za jačanje turistički kapaciteta i u pravcu jačanja saradnje Turističke organizacije Srbije sa lokalnom Turističkom organizacijom koja izuzetno dobro radi svoj poso. Iskoristio bi priliku i pofalio direktora Aleksandra Medakovića s njegovim saradnicima, a takođe bi iskoristio priliku kako bi izrazio ogromnu zafalnost Pokrajinskom sekretaru gospodinu Ivaniševiću. U prithodnoj godini mnogo puta je podržo turističke kapacitete ove varoši i pomogo mnogim ugostiteljima iz varoši Subatice. Očekivam da bude dobra turistička sezona i najviše ono od čega očekivam, to je da se realizuje vizija pridsidnika Srbije Aleksandra Vučića obnovom željezničke infrastrukture, i da Subatica posli završetka postane ozbiljan regionalni centar za turizam.

Prema ričima dr Nenada Ivaniševića, pokrajinskog sekretara za privridu i turizam, Sekretarijat je uložio značajna sridstva u oblasti koje podstiču kvalitet i turistički promet:

– Ono što konkretno možem kazat jeste da smo u prithodnoj godini ko Pokrajinski sekretarijat priko 50 miliona dali ljudima koji se bave turizmom i privredom u Subatici, i da ćemo to nastavit radit i ove godine. Na ovom konkursu isto imamo zdravo tušta prijava iz Subatice i meni je to posebno drago, jel svaki taj dinar koji je uložen u bilo koji kapacitet prija svega zapošljava nike ljude i drugo podiže broj noćenja i kvalitet kojim se Subatica diči. Podatak s kojim se mi dičimo jeste da je na osnovu sridstava koje smo ulagali iz Pokrajinskog sekretarijata sačuvano priko 4.000 radni mista i otvoreno 500 novi radni mista na teritoriji AP Vojvodine. Ono što možem najavit, a to su vrlo važne aktivnosti vezane za još bolju saradnju s mojom varoši, jeste da ćemo u toku godine finansijski podržat izradu planski dokumenata za razvoj turizma, jel mislimo kako je to veoma značajno i druga stvar da će Turistička organizacija Subatice bit s nama uvik na Danima Vojvodine. Možem najavit Dane Vojvodine u Trebinju i u Ljubljani ukoliko to epidemiološka situacija bude dozvolila.

Izuzetno je značajno što se pored povećanja broja noćenja, produžio i boravak turista na ovoj destinaciji, istakla je **Marija Labović**, direktorica Turističke organizacije Srbije:

– Pofalno je i jako važno to što je Subatica prošle godine, kad je ukupan promet od turizma bio niki 30 posto manji u odnosu na rekordnu 2019. godinu, uspila zabilužit veći promet i postignit svoj rekord, što pokaziva koliko je interesantna, primamljiva i kvalitetna turistička destinacija kako za domaće tako i za inostrane turiste. Prošle godine vratili su se inostrani turisti i oni procentualno značajno rastu, te očekivamo ove godine da taj rezultat bude još bolji. Ono što je takođe izuzetno važno je da se ne samo povećo broj noćenja, već se i produžio boravak turista na ovoj destinaciji, na čak dva i po dana, što je izuzetno dobar rezultat, jel je to i više od prosika Srbije, a i za čitav jedan dan je duže od 2019. godine koju gledamo ko rekordnu i ko godinu sa kojom se poredimo – istakla je Labović.

Sastanku su prisustvovali i **Srđan Samardžić** i **Nataša Aleksić**, članovi Varoškog vića za sport i omladinu, i privridu, ko i direktor Turističke organizacije varoši Subatice, **Aleksandar Medaković**.

Promocija novog romana Slobodana Vladušića

Esejista i pisac **Slobodan Vladušić** pridstavio je novi roman, istorijski triler „Omama" u punoj sali Srpskog kulturnog centra „Sveti Sava". Glavni junak romana je **Miloš Crnjanski**. Roman je dobio nagradu Matice srpske „Beskrajni plavi krug", za najbolji roman 2021. godine.

– Nadam se da donosim jednog novog, interesantnog, neočekivanog, a opet virujem uverljivog, pa možda čak i istinitog Crnjanskog. Naime, pokušo sam u svom romanu konstruisat baš jedan taki lik Crnjanskog koji će na niki način bit izvan očekivanja publike, a s druge strane opet i pripoznatljiv onima koji Crnjanskog vole i koji ga čitaje. Što se tiče promocije u rodnoj varoši, to je naravno uvik specifična situacija zato što je možda odgovornost malo veća. Budući da niko nije prorok u sopstvenom selu, onda se čovik mora malo više potrudit prid sopstvenom publikom – istako je pisac i dodo kako je uspih uvik relativna stvar:

– Čovik ne zna šta mož očekivat kad piše i nikad ne zna šta znači kad je nika knjiga uspila, el nije uspila. Pokušavam ne razmišljat o kategoriji uspiha, nego mi više znače poruke čitalaca, a posebno obični čitalaca koji mi na niki način prinose šta im knjiga znači. **K. S.**

NOVI SAD JE PONOVO BIO DOMAĆIN SAJMA KNJIGA KOJI JE OKUPIO OKO 180 IZLAGAČA

Pridstavljena i izdanja na bunjevačkom jeziku

U Novom Sadu je od 3. do 10. marta održan Sajam knjiga, međunarodnog karaktera, a kroz razne programe na oko 10.000 kvadratni meteri pridstavilo se priko 180 izlagača iz šest zemalja, dok je dio programa bio iz okvira projekta „Novi Sad – Evropska pristonica kulture".

Izmed ostali, na sajmu su pridstavljena i izdanja na bunjevačkom jeziku i to na štandu Pokrajinskog sekretarijata za propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, odnosno Pokrajinskog sekretarijata za kulturu, javno informisanje i odnose s virskim zajednicama.

Novinsko izdavačka ustanova „Bunjevački informativni centar" pridstavila je svoje misečnike „Bunjevačke novine" i „Tandrčak", odnosno trinajsto izdanje „Tandrčkovog blaga".

– Pokrajinska vlada svake godine uputi poziv, a drago nam je da se svake godine možemo odazvat, jel imamo sjajnu saradnju sa pokrajinskim sekretarijatima – divani **Boris Bajić**, direktor NIU „Bunjevački informativni centar", pa nastavlja:

– Posli godinu dana pauze ponovo je organizovan Sajam, a nama je bitno da, ko zajednica, imamo i šta pokazat na Sajmu. Još se nalazimo u slavljeničkom raspoloženju, jel smo i na Sajmu mogli pokazat i jubilarni, dvistoti broj „Bunjevački novina".

Nikola Stantić, urednik „Bunjevački novina" dodaje kako je uvik lipo bit na Sajmu knjiga, pogotovo na štandovima sekretarijata s kojima bunjevačka zajednica sarađiva.

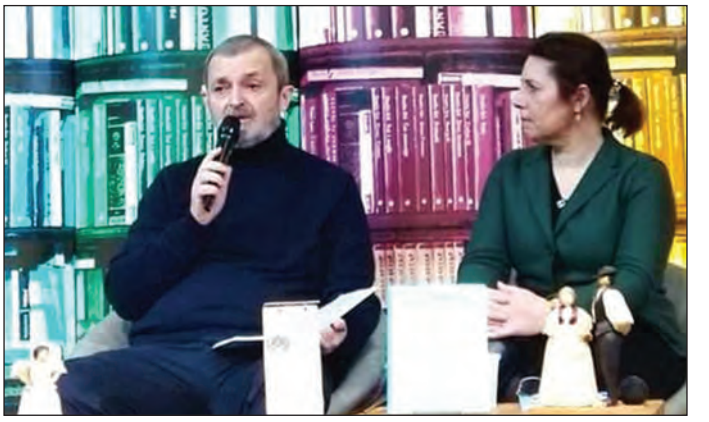

Milan Micić i Suzana Kujundžić Ostojić

– Korisno je vidit šta drugi rade, a i pokazat drugima kako mi radimo. Ko i uvik, u „Bunjevačkim novinama" se trudimo obuvatit što veći broj razni tema, tako da svako ko uzme u ruke naše novine mož pronać štogod zanimljivo.

Ustanova kulture „Centar za kulturu Bunjevaca" pridstavila je izdanje „Bunjevci u procepu stvaranja nacionalnog identiteta", autora **prof. dr Saše Markovića**. O izdanju je divanila urednica **dr Suzana Kujundžić Ostojić**.

– Knjiga je pridstavljena prilikom obilužavanja nacionalnog praznika Bunjevaca 25. novembra – Dana Velike narodne skupštine, a sad smo je pridstavili i u Novom Sadu, na Sajmu knjiga. Knjigu smo pridstavili publiki i medijima u Novom Sadu, a dogovorili smo i promociju u Matici srpskoj. Kad su u pitanju ovaka istoriografska dila, dobro je da se ona pojave i u ovoj kući koja je po imenu, čuvenju i onom što radi „odskočna daska" za brojne teme i ideje koje se tamo pojavljivaje. Jel i Bunjevci od Ivana Antunovića, pa nadalje, sarađivaje sa Maticom srpskom.

Javnost nije dovoljno upoznata sa istorijskom sudbinom bunjevačke zajednice, smatra **dr Milan Micić**, prvi recenzent izdanja, i dodaje:

– Knjiga je izuzetno značajna jel je i Saša Marković naučnik i istoričar od autoriteta. On je, na temelju dokumenata koje je pronašo, zaista istražio sve ono što se dogodilo u maju i junu 1945. godine. Ključni dokument je svakako onaj od 14. maja 1945. godine kojim se Bunjevcima i Šokcima zabranjiva da se tako na-

cionalno izjasne i određiva im se da se moraje izjašnjavat ko Hrvati. To je nešto što se moglo nazvat nasilnim nacionalnim inženjeringom, odnosno pokušajom koji je i dilimično uspio – da se Bunjevci pritope na taj način u Hrvate. Tad je potisnut bunjevački identitet, al se ipak očuvo u porodicama, u intimnom prostoru di su Bunjevci nigovali osićanje bunjevačkog identiteta, kulturu, jezik i običaje, osićanje da oni pripadaje zasebnom identitetu. Upravo zafaljajuć toj porodici bunjevačka zajednica i danas postoji.

„Bunjevački media centar" pridstavio je „Zagonetke o životinjama". Kako kaže autorka **Bojana Jelić**, sve je počelo u porodici, kroz sigru i učenje s dicom, a nuz ljubav prema pisanju stiglo je i zanimljivo izdanje.

Bojana Jelić

– Imamo tri knjige „Zagonetke o životinjama", a svaka knjiga obrađiva po dvi grupe životinja, tako da je zaista izdanje šaroliko. Zagonetke su zabavnog, al i edukativnog karaktera, jel se dica kroz zagonetke upoznaju sa karakteristikama priko 60 vrsti životinja. Sve je pisano u rimi, u vidu kratki pismica kako bi ih dica lakše zapamtila. Cila ideja je da dica kroz sigru štogod nauče i da steknu znanja za cio život. Oduševljeni su i roditelji, tako da je ovo zaista zabava za cilu porodicu – divani ona. **B. N.**

SIDNICA ODBORA ZA INFORMISANJE I OBAVIŠTAVANJE

Zadovoljni urađenim

Nela Ivić, Stanislava Lutkić, Joso Poljaković i Siniša Tikvicki

Početak februara dono je priliku da se okupe članovi Odbora za informisanje i obavištavanje u Nacionalnom savitu bunjevačke nacionalne manjine. Kroz divan o protekloj godini i kroz planove za 2022. godinu, moglo se zaključit da je posla bilo tušta, te da su mediji koji izvištavaje na bunjevačkom jeziku taj poso i dobro uradili.

– Najviše smo se zadržali na analizi izvištaja urednika registrovani medija na bunjevačkom jeziku. Obradili smo izvištaje štampani i elektronski medija, a uvidom u izvištaje i kroz diskusiju na sastanku Odbora, možem kazat da sam zdravo zadovoljan postignutim. Pogotovo ako se zna da je i prošla godina bila obilužena još uvik aktuelnom epidemijom, drago mi je što su mediji obavili sve što su planirali. Tako je što se tiče redovni akivnosti, tako je bilo što se tiče učešća na konkursima. Čak je bilo i stvari koje su urađene, a nisu ni bile planirane – divani **Siniša Tikvicki**, pridsidnik Odbora za informisanje i obavištavanje u NSBNM.

Po ričima Tikvickog, taki rezultati i ne čude.

– Imamo sad u svim našim redakcijama odgovarajuće ljude, jedan pravi stručni tim, tako da su i rezultati sotim u skladu.

Obrađena su izdanja Novinsko izdavačke ustanove „Bunjevački informativni centar", Bunjevačkog medija centra iz Subotice, Bunjevačkog medija centra iz Sombora, Bunjevačke matice, BKC „Novi Sad" i UG „Bunjevački omladinski centar". Tikvicki se posebno osvrnio na „Bunjevačke novine".

– Koristim ovu priliku da još jedared čestitam „Bunjevačkim novinama" na vridnom jubileju – 200. broju koji je izašo prošlog miseca. Čestitam im i na odluki da svoj sadržaj prošire s četri dodatne strane koje su naminili mladima. Jel, triba podsitit da bunjevačka zajednica još uvik nema redovno finansiran list za mlade, ko što imaje gotovo sve druge zajednice, pa je ovo značajan pokušaj da se bar malo riši taj problem.

Ovo je period godine kad se raspisivaje konkursi na svim nivoima, od varoškog, prikog pokrajinskog do republičkog. Izdavači medija na bunjevačkom redovno, i ove godine, učestvuju na svim konkursima.

Siniša Tikvicki

– Koliko sam upućen u rad naši medija, oni prave prigodne projekte sa kojima konkurišu i trude se da svoj rad obogate i osavrimene. No, sa konkursima je uvik „lutrija" – dodaje Tikvicki.

Kako je na kraju istako Tikvicki, med planovima za 2022. godinu se nalazi i izrada novog portala bunjevci.net.

N. S.

ODRŽANA SIDNICA RADNOG TIMA ZA ZAŠTITU KULTURNI DOBARA BAČKI BUNJEVACA NSBNM

Blago koje triba zaštitit

U četvrtak, 3. marta, održana je prva sidnica u ovoj godini Radnog tima za zaštitu kulturni dobara bački Bunjevaca u okviru rada Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine u prostorijama UG „Bunjevačkog kola" u Somboru.

Na ovoj sidnici bilo je riči o analizi dokumenata tj. poseban izvištaj zaštitnika gtrađana s priporukama – analiza o stanju u oblasti vršenja javni ovlašćenja nacionalni savita manjina za period 2014-2018, informacije o dosadašnjim aktivnostima u radu ovog tima ko i utvrđivanje liste kulturni dobara bački Bunjevaca Subatice i Sombora.

Antun Petrović, Ružica Parčetić, Mijo Mandić, Kata Kuntić, Nikola Babić i Dragan Kubatov

– Bunjevačka nacionalna zajednica ima bogatu materijalnu i nematerijalnu kulturnu baštinu i zbog tog ne smimo dozvolit da ona nestane il bude prisvojena. Država je priuzela regulisanje na koji se način sve nacionalne zajednice na teritoriji Republike Srbije tribaje ophodit prema svojim kulturnim dobrima. Mi ko zajednica koja do 2003. godine nije bila priznata nismo mogli počet poso da bi već danas imali zaokružen proces zaštite naši kulturni dobara. Iz ti razloga je ovaj tim i formiran – istako je **Nikola Babić**, član ovog tima i podpridsidnik BNS.

Sastankom je pridsidavala **Kata Kuntić**, pridsidnica Odbora za kulturu pri BNS, a članovi ovog tima iz Subatice su: **Nikola Babić**, podpridsidnik BNS, **Mijo Mandić**, pridsidnik Odbora za istoriju Bunjevačke matice, **Tamara Babić**, članica Odbora za kulturu BNS; a iz Sombora: **Ružica Parčetić, Antun Petrović** i **Dragan Kubatov**, članovi UG „Bunjevačko kolo".

– Ideja da se pokrene ovaj tim je započeta 2020. godine u Subatici. Zauzet je stav šta će bit rađeno i u kom pravcu će se sakupljat podaci i sprovodit način rada na proglašenju materijlani i nematerijalni kulturni dobara bunjevačke zajednice koje Bunjevački nacionalni savit triba proglasit na jednoj od sidnica BNS u narednom periodu – kazala je Kata Kuntić, pridsidnica Odbora za kulturu pri BNS

Cilj ovog radnog tima je da se napravi lista materijalni i nematerijalni dobara bački Bunjevaca u Subatici i Somboru, sve ono što je stečeno životom na prostoru severne Bačke više vikova unatrag. **T. B.**

OBILUŽEN DEBO ČETVRTAK U ČONOPLJI

Ilo se devet puti

U organizaciji BKC „Sombor – Čonoplja" u četvrtak, 24. februara, održan je bunjevački običaj za Debo četvrtak u župskoj dvorani čonopljanske crkve Svi sveti. Kako nalaže običaj na Debo četvrtak, kuvalo se mesa i pekli fanki, pa ko dođe bio je počašćen fankima, a pravile su se i igranke za mlade sa svirkom, jel je vrime Poklada. Ilo se devet puti, nuz obavezno pečene fanke, malo divenice i po koju čašu dobrog vina.

U Somboru i okolini je običaj da se misto fanaka ide gibanica (pogača) razni ukusa, s višnjama, makom, orasima, rogačom...a tako je bilo i ovog puta u Čonoplji.

– Do sad smo ovaj običaj održavali kroz porodično okupljanje, a od ove godine prvi put radimo u okviru novoosnovanog bunjevačkog udruženja BKC „Sombor – Čonoplja". Slideća manifestacija koja nam je u planu je Dužijanca u Čonoplji – istakla je **Kristina Knežević**, pridsidnica BKC „Sombor-Čonoplja".

Med prisutnim zvanica bili su **Boris Bajić**, direktor NIU BIC – a ko i **Branko Pokornić**, pridsidnik IO BNS.

– U ime Bunjevačkog nacionalnog savita i ko pridsidnik IO BNS čestitam novoosnovanom bunjevačkom uduženju BKC „Sombor – Čonoplja" i želim im tušta uspiha u daljem radu i širenju bunjevačke kulture i tradicije u Čonoplji. Bunjevci u Čonoplji su osnivanjom ovog udruženja dobili mogućno kvalitetnije i uspišnije radit u budućnosti – kazo je Branko Pokornić, pridsidnik IO BNS.

U kulturnom dilu programa pridstavila su se dica koja pohađaje sekciju na bunjevačkom jeziku.

T. B.

BUNJEVAČKA ČAJANKA NA DEBO ČETVRTAK

Zaželili se druženja

U pripunom galerijskom prostoru Udruženja građana „Bunjevačko kolo" u Somboru, u četvrtak, 24. februara, održana je tribina „Bunjevačka čajanka na Debo četvrtak".

Pokladni običaji s posebnim akcentom na Debo četvrtak, bili su tema o kojoj su divanili članovi udruženja: **Vesna Stokrp, Ružica Parčetić** i **Siniša Stričević**, dok je o čajankama kadgod i blagodetima likoviti čajova divanila **Zlata Marković**, članica Udruženja. Gosti tribine, članovi bunjevačke sekcije iz Čonoplje, pripravili su prigodan recital dok je u muzičkom dilu programa nastupio **Slobodan Dančulović**, učenik Sridnje muzičke škole „Petar Konjović" u Somboru.

– Imajuć u vidu do sad specifične uslove uzrokovane pandemijom, radujem se što su se članovi i prijatelji našeg „Bunjevačkog kola" okupili u ovako lipom broju što je dokaz, s jedne strane, volje i želje naši članova za druženjom i okupljanjom, a s druge strane, kvaliteta programa koji pripravljamo – istako je pridsidnik UG „Bunjevačko kolo" i podpridsidnik Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine **Dejan Parčetić**.

Za članove i goste tribine pripravljen je prigodan koktel: domaće gibanice (pogača) i ukusni čajovi.

Info: **UG „Bunjevačko kolo"**
Foto: **Srđan Ačanski**

DUNJA BABIĆ, NAJLIPŠA PRELJA VELIKOG PRELA, PONOSNA JE NA SVOJE BUNJEVAČKO PORIKLO

Naši koreni utiču i na život danas

Dunju Babić ste mogli vidit u prošlom broju „Bunjevački novina", ko najlipšu prelju Velikog prela. Oma posli proglašenja kazala je kako joj je drago što je dio bunjevačke tradicije, te kako ljubav prema običajima niguje i kroz folklor koga bi priporučila svim mladima. U želji da saznamo štogod više o ovoj mladoj curi, pripravili smo i za novo izdanje naši novina malu širu pripovitku o najlipšoj prelji.

Kako kaže, za Veliko bunjevačko prelo zna od prija, još dok je bila mala, a sad je imala čast učestvovat u izboru za najlipšu prelju, prija svega, bit dio nigovanja bunjevačke tradicije.

Dunja Babić, najlipša prelja za 2022. godinu

– Za Veliko bunjevačko prelo sam čula još ko mala, dok sam gledala ukućane kako se pripravljaje za isto. Međutim, onda nisam ni slutila da ću jednog dana učestvovat na njemu. Rukovodioci KUDŽ „Bratstva" Antuš i Zaga Romić su zapravo bili prvi koji su mi pridložili da se prijavim. Prvi put sam izašla na izbor najlipše prelje 2019. godine i na moje veliko iznenađenje osvojila sam misto prve pratilje – divani nam Dunja.

Misli da joj je moždar i sriću dono odabir nošnje, jel je upravo ta nošnja bila sjajna veza s istorijom i tradicijom bunjevačkog naroda.

– Odabrala sam plavu lionsku svilu, koja mi je, virujem, i pomogla osvojit titulu najlipše prelje za 2022. godinu. Iako mi je ove godine to bio treći put kako sam u konkurenciji za izbor najlipše prelje, mala trema je postojala, al je to bila ona pozitivna trema koja se privaziđe posli jednog prošetanog koraka. Nisam imala velika očekivanja, tako da sam se iznenadila posli proglašenja, a tek par sati nakon tog sam počela redovno sabirat utiske sama sa sobom.

Kako smo i kazali, folklor je njezina velika ljubav, a ona iz dana u dan samo raste.

– Folklorom se bavim već devet godina, s manjim pauzama. U tim kratkim prikidima oprobala sam se u sportovima, virovatno zbog uticaja sridine. Međutim, ljubav prema folkloru je uvik privagnila. Odbojka, tenis ni balet nikad mi nisu mogli pružit tako zadovoljstvo ko folklor. Zajedničke pobide, putovanja pa i koji porazi, su sastavni dio svake folklorske karijere posli koje kako folklor neće bit prošlost:

– Moja karijera sa folklorom se neće završit odlaskom na studije. Naime, želim nastavit sa folklorom i u Beogradu. U početku to virovatno neće bit moguće, al, nuz dobru organizaciju mož se sve postignit, jel ako stvarno štogod volite, onda se i potrudite izdvojit vrimena za to. Žao mi je što neću više bit aktivan član KUDŽ „Bratstvo", al me to neće spričit kad god sam u priliki positit ji i tako pokazat koliko sam zafalna za sve ove godine.

ŽELJA – PRAVNI FAKULTET

Kako je Dunja maturantkinja Gimnazije „Svetozar Marković", ovo je vrime kad se pomno pripravlja za buran period koji joj pridstoji.

– Izmed ostalog, pripravljam se za maturu i prijemni ispit. Želja mi je upisat Pravni fakultet u Beogradu, a ako ostanem uporna i istrajna, virujem da će mi se ta želja ostvariti. Al ni moja tvrdoglavost kad odlučim štogod ode ne bi bila dovoljna brez beskrajne podrške i ljubavi koju dobijam od porodice – divani nam Dunja, pa obećava

izađeš ko čovik s prijateljstvima i uspominama za cio život. Nije mi žao što sam par godina provela oprobavajuć se u drugim sportovima, jel sam tek tad vidila koliko je folklor taj koji mi najviše leži.

Folklor, priznaće, nije najpopularniji med mladima, nije prvi izbor kod hobija, al, Dunja šalje samo lipe priporuke za svakog.

– Od srca pozivam sve da bar probaje folklor, pa se moždar u komegod i otkrije skriveni talenat za igru. Stereotipi da je ples samo za žene su virovatno nametnuli oni koji se nikad nisu oprobali u istom i svatili težinu izvođenja i lipotu koja se stvara na sceni.

Ističe na kraju i kako je zdravo vezana za tradiciju Bunjevaca, te kako je s tim od kako zna za sebe.

– Smatram da je važno da poznamo svoje korene, jel nismo ni svisni koliko oni imaje uticaj na naš život danas. Od mojeg dide Nikole Babića sam čula najviše o kulturi i običajima Bunjevaca. Od mali nogu sam njegov virni pratilac i partner na raznim bunjevačkim dešavanjima. Za moji 18 godina života, kogod bi kazo malo, a ja kažem dovoljno, sa sigurnošću možem potvrdit da nikad nisam, nit ću, upoznat osobu kojoj je više stalo do svojeg porikla i koja je ponosnija na isto. On se također godinama posvećiva istraživanjima porikla naše porodice ko i pravljenju porodičnog stabla. To je težak i naporan posao, čak i za čovika s toliko iskustva, al sam spremna jednog dana priuzet odgovornost na sebe i nastavit istraživanje. To bi bio samo mali znak zafalnosti u odnosu na sve što je moj dida učinio za mene – ponosno na kraju divani Dunja Babić, cigurno mlado čeljade za primer.

N. S.

MULTIKULTURALNOST NOVOG SADA

Nacionalne zajednice Vojvodine

U organizaciji Regionalnog naučnog centra Instituta za filozofiju i društvenu teoriju (Univerziteta u Beogradu) i Foruma za edukaciju, saradnju, afirmaciju i podršku građanskom društvu, a nuz podršku Fondacije „Novi Sad – Evropska pristonica kulture", u okviru programskog luka „Seobe", 12. februara je održana konferencija „Multikulturalnost Novog Sada: nacionalne zajednice Vojvodine".

Program je bio podiljen u tri ciline. U dilu „Manjinske dimenzije i dileme multikulturalnosti" divanili su **Jovan Komšić** (Urbanost i vojvođanska multikulturalnost dileme i stranputice „Nacionalnog priporoda"); **Katinka Beretka** (Pravne dimenzije višejezičnosti Vojvodine); **Đerđ Serbohorvat** (Mit o Vojvodini – ispovist niki veterana za vrime oružani borbi u vrime raspada Jugoslavije); **Viktoria Zakinski-Toma** (Kulturološke i religijske specifičnosti u medijskom izvištavanju o migrantima i njeva percepcija u Vojvodini), u segmentu „Vojvođanski Mađari izmed samostalnosti i istorijskog konteksta" divanili su **Aleksandar Pavlović** (Vojvođanski vs kosovski pristup problemu autonomije: zašto nije došlo do nasilja?); **Silard Janoš Tot** („Mađarska autonomija" u Vojvodini – istorija jedne političke ideje 1989-1999); **Zoltan Devavari** (U dvostrukoj manjini, u dvostrukom stisku. Subotički jevreji u istorijskim burama prve polovine 20. vika (1918-1945)), dok je program zaključen nuz oblast „Nacionalne zajednice Novog Sada" di su divanili **Ankica Dragin** (Interkulturalna iskustva novosadske Mađarice reformatorske viroispovisti); **Aleksandar Horvat** (O identitetu grada i nacionalni zajednica Novog Sada za vrime Drugog svitskog rata: percepcije mađarskog okupacionog režima i antifašističkog pokreta otpora); **Zoran Janjetović** (Novi Sad ko centar nemačke nacionalne manjine izmed dva svitska rata).

Na kraju je održan okrugli sto – Cakleni plafon – specifičan položaj žena u pojedinim nacionalnim zajednicama u kojem su učestvovali **Virginia Popović, Ruženka Šimoniova Černakova, Kristina Rac, Jana Zahorcova** i **Karolina Lendak Kabok**.

– Divanili smo o raznim problemima s kojima se nacionalne manjine u Vojvodini suočavaje kako bi vidili koji su njevi konkretni problemi i kako ji možemo privazić. Rič je uglavnom o etničkim tenzijama, a posebna pažnja je bila posvećena položaju žena koje su pripadnice nacionalni manjina jel su žene na više načina u nepovoljnom položaju – kazo je, izmed ostalog, **Marko Konjović**, saradnik u Institutu za filozofiju i društvenu teoriju Beograd.

N. S.

BEIC „AMBROZIJE ŠARČEVIĆ” OKUPLJA DICU KOJA VOLE DEKLAMOVANJE

Nastavak projekta „Volim bunjevački”

Bunjevački edukativni i istraživački centar „Ambrozije Šarčević” je i ove godine stao iza organizacije projekta „Volim bunjevački”, odnosno takmičenja u deklamovanju koje je okupilo dicu koja izražajno deklamuju na bunjevačkom jeziku.

Dica učesnici su bili podiljeni u dvi kategorije, starijeg i mlađeg uzrasta, a svoje deklamovanje prikazalo je dvadesetoro učenika koji u škulama uče bunjevački. Njevo deklamovanje ocinjivo je žiri u sastavu **Ruža Josić, Nataša Stantić** i **Damir Išpanović**, a za najbolje su izabrali: niži razredi - **Josipa Mamužića** iz OŠ „Matija Gubec” (pisma „Mače” Alise Prćić), **Nađu Borović** iz OŠ „Ivan Milutinović” (pisma „Sunce” Alise Prćić) i **Davora Beretića** iz OŠ „Vuk Karadžić” (pisma „Didin naslidnik” Vladimira Parčetića); viši razredi: **Dejana Vukov** iz OŠ „Matko Vuković” (pisma „Hemija” Ane Popov), **Anabela Stantić** iz OŠ „Matko Vuković” (pisma „Uzdajte se u nas mlade” Alise Prćić) i **Ivana Tikvicki** iz OŠ „Ivan Milutinović” (pisma „Maštarije” Gabrijele Diklić).

Učesnike je pozdravila **Mirjana Savanov** iz BEIC „Ambrozije Šarčević” koja je pojasnila šta je važno za dobro deklamovanje.

– Dica moraje pravilno divanit bunjevačke riči, moraje znat kako ji pravilno akcentovat, al moraje i razumit pismicu. To je važno kako bi znali koje dilove naglasit, di napravit pauzu... – kazala je za „Bunjevačke novine” Mirjana Savanov.

Ruža Josić je bila pridsinica žirija, a ona je pofalila sve učesnike ovog takmičenja.

– Dica su lipo deklamovala, al ipak triba skrenit pažnju nek ne žure i nek obrate pažnju na izgovor. Ne triba pismicu zbrzat, nego deklamovat izražajno. Tako đe, priporuka je da dica biraje pisme spram svojeg uzrasta.

Najbolji su ostvarili plasman na Opštinsku smotru recitatora, a tamo je plasman u naredni krug ostvarila **Dejana Vukov** iz Osnovne škule „Matko Vuković”.

– Sama sam birala pismicu, „Hemija” od Ane Popov, a pripavljala sam je još za prošlu godinu, al nisam nastupila. Inače deklamujem i na srpskom i bunjevačkom jeziku, išla sam na dosta takmičenja, bila sam i na Opštinskoj smotri recitatora, a sad sam prvi put prošla i dalje. Inače, na bunjevački idem još od drugog razreda – kazala nam je Dejana.

Na takmičenju u deklamovanje „Volim bunjevački” su učestvovala dica iz OŠ „Vuk Karadžić” iz Bajmaka, OŠ „Ivan Milutinović” iz Male Bosne, OŠ „Matija Gubec” iz Tavankuta, OŠ „Matko Vuković” iz Subatice i OŠ „Bosa Milićević” iz Novog Žednika. **N. S.**

IVANA IVANOVIĆ DIVANI O SVOJEM IZBORU - FARMACIJI

Ne radi se samo u apotekama

Svima nama koji smo bar jedared gledali televiziju je poznata ričenica „Posavitujte se sa lekarom el farmaceutom!". Nju smo čuli toliko tušta puti gledajuć kojekake reklame o likovima, al da li smo se usput zapitali šta su sve zadaci farmaceuta i farmaceutske industruje? Dal je farmaceutu potribno isto toliko znanja o ljudskom tilu i bolestima ko i doktoru kako bi obavljo svoju dilatnost? Koliko je teško postat farmaceut? Kako se dolazi do tog zvanja?

U potragi za odgovorima na ta pitanja divanili smo s **Ivanom Ivanović**, studentkinjom Medicinskog fakulteta u Novom Sadu na smeru farmacija, kako bi stekli što jasniji uvid u farmaceutske „vode". Ona nam je dočarala kako izgleda put do zvanja „magistar farmacije", na kojem se ona nalazi.

Farmacija je zdravstvena struka koja poveziva medicinu i hemiju. Njezin cilj je da nuz saradnju ove dvi nauke efikasno i uspišno pravi likove protiv razni bolesti, kako novonastali tako i stari. Farmacija obuvaća mnogo više od čiste prodaje proizvoda s raznoraznim nazivima, koje nam pripisivaje doktori. Ona je prija svega istraživačkog karaktera. Kako bi kaki lik bio plasiran na tržište, on mora proć kroz mnogobrojna istraživanja i provire bezbednosti. Farmaceuti sve to rade, nuz to oni često i prave likove u apotekama, mišajuć razne supstance u laboratorijama, koje se nalaze skrivene od očivi kupaca.

Ivani smo postavili nikoliko pitanja, a s obzirom na to da je zaista zainteresovana za svoju struku i studira s ljubavlju, ona nam je vrlo rado odgovorila.

Dal je farmaceutu zaista potribno toliko široko znanje o bolestima i ljudskom organizmu ko i doktorima, ko što niki divane?

– Rekla bi da ne moramo toliko detaljno znat o bolestima koliko i oni, jel je nama fokus kako se bolest odražava u tilu, kako bismo ličili simptome. S druge strane imamo zajednički predmeta sa doktorima od koji je po meni najvažniji predmet fiziologija. Na njemu učimo kako ljudsko tilo funkcioniše, što je za nas farmaceute izuzetno bitno zbog ličenja i primene sami likova. Doktori bi se tribali malo više oslonit na farmaceute po pitanju ličenja, jel često imamo slučajove kako doktori pripišu likove brez konsultacije s farmaceutom i zadesi se da postoji interakcija likova – likovi mogu zajedno izazvat kaku reakciju i prouzrokovat neželjena dejstva kod pacijenata.

Kako studiranje na tvom smeru izgleda? Dal se po čemugod izdvaja od ostali smerova na Medicinskom fakultetu?

– Smatram da je svaki smer posebno prilagođen interesima oni koji ga upišu. Za moj smer bi kazala da ga najvećma krase laboratorijske vežbe i prakse i da smo dosta posvećeni istim. Zaljubljenici u nauku i samu farmaciju virujem da bi bili oduševljeni, jel uvik učimo štogod novo, što zatim oma vidimo svojim očima i radimo sa tim na laboratorijskim vežbama. Naši asistenti koji drže ove vežbe su zdravo posvećeni i u svakom momentu trude se sve nam lipo objasnit i prinet što više znanja, studenti su zdravo zadovoljni njima.

Dal postoji štogod što bi prominila?

– Nemam nike velike zamirke, jel svako ima svoj stil kako drži vežbe i smatram da svo nastavno osoblje na mom fakultetu to zdravo dobro radi.

Kako na fakultetu, tako i u sridnjim škulama postoji smer farmaceut. Koja je razlika izmed farmaceuta koji je završio fakultet i onog koji je osto na sridnjoj škuli?

– Prva razlika što ljudi veoma često znaju pomišat jeste da oni koji završe sridnju škulu imaje zvanje farmaceutski tehničar, a oni koji završe fakultet imaju zvanje magistar farmacije, odnosno farmaceut. Farmaceutski tehničari najčešće rade u apoteki s farmaceutima. Oni pomažu u izradi priparata za apoteku, al proizvodi koji su napravljeni moraje bit potpisani isključivo od strane farmaceuta. Velika je razlika i što farmarmaceut mož otvorit svoju apoteku, dok farmaceutski tehničar ne mož. Što se tiče posla, postoji razlika, jel na fakultetu ima tušta specijalizacija sa raznoraznim usmerenjima koja magistar farmacije mož završit, pa zato mož radit u tušta sfera, ko što su klinika, marketing, apoteka i još tušta mogućnosti koje se tu mogu nać. Naravno, plata ima ulogu s obzirom na to da je fakultet viši nivo obrazovanja i o tome nema potribe priviše diskutovat.

Dal imaš kaku poruku el savit za koga ko se dvoumi dal da se uputi postat farmaceut?

– Posavitovala bi sve mlade ljude koji vole nauku, a posebno hemiju i žele radit sa ljudima el na istraživanjima da je onda ovo sigurno odgovarajuć poso za nji. Farmacija nije samo rad u apoteki, neg tušta više od tog. Postoji tušta specijalizacija i usmirenja koja su interesantna samo je potribna posvećenost, rad i disciplina, al naravno i tušta odricanja, jel nije uopšte naivan smer, ko ni fakultet.

Andrea Sabo

SPAJAJUĆ BROJNE HOBIJE, MARINKO VUKOVIĆ IZ TAVANKUTA ČEKA LIPO VRIME

Svake zime stiže po jedna harmonika

Iako mu elektronika i muzika nisu struka, odnosno, iako nije išo u take škule, **Marinko Vuković** iz Tavankuta je ta dva hobija, nuz ljubav prema radio-talasima, odlično uklopio. Nuz vedar i nemiran duh, koji ne priznaje da već odbrojava osmu deceniju života, radi sve ono što voli. A sve što voli kombinovo je u sklapanju digitalni harmonika i to je zabava kojom prikraćiva zimske dane.

Kaže kako je u poslidnji osam godina svake zime napravio jednu elektronsku harmoniku.

– Zima je period kad imam više slobodnog vrimena, pa se možem posvetit svojim hobijima. Sva svoja znanja sam primenio u ovim projektima, jel da bi ovaka harmonika zasvirala, potribno je da je pravi kogod ko pozna muziku, raspored tonova. Sam pravim svaki kontakt i rič je o izuzetno preciznom poslu. Svaka harmonika je brežična, a nuz pomoć semplera možem dobit uvirljiv zvuk razni instrumenata. Bude mi drago kad spasim već otpisan instrument. Nađem starije harmonike koje se više ne koriste, onda izvadim klasičan mehanizam iz nji i latim se elektronike. Koristim i klavijature koje su neispravne, važno mi je da imaje valjan procesor, i dalje radim – kaže Marinko Vuković u divanu za novine.

Harmoniku svira od svoje desete godine, to je, kako kaže, učio od jednog starijeg čovika u Tavankutu, a potom je počela i njegova muzička karijera koja traje i danas.

– Sviro sam od 1972. godine u „Spartaku”, posli i u „Patriji”, a kasnije sam više radio s pivačom. Nuz digitalne harmonike smo nas dvojica bili ko kompletan orkestar. Sa elektronskim harmonikama sam se sustrio 1973. godine, kad sam je vidio kod Ace Stepića i nije prošlo tušta vrimena pa sam nabavio sebi jednu taku „Dallape” harmoniku. Nju sam održavo 45 godina, u međuvrimenu sam prominio elektroniku, a ona mož radit i ko klasična harmonika. Problem je bio što je bila izuzetno teška, i kad sam je sviro, moro sam imat stalak za nju.

Elektronika ga je zanimala, i još kad je bio deran, pa i dok nije bilo struje, pronašo je način kako slušat muziku.

– Kad sam bio mali, na salašu di smo živili, nije bilo ni struje, al sam ja opravio detektorski prijemnik i mogo slušat radio-stanice Temišvar, Budimpeštu, Beograd. Po povratku iz vojske smo već imali struju i tu sam onda i ja napridovo. Našo sam nike knjige, počo pravit pojačala... I danas to radim, pravim pojačala, zvučnike... Najveći dio radnog staža sam provo u „Dinamotransu”. Tamo sam se zaposlio 1974. godine, kao priučeni alatničar.

Kako je radio svašta, tako je svašta i naučio, radio na strugu, ..., a sve to i danas koristi.

– Posli tridest godina sam očo sa iz firme, i posvetio se radu s povrćom, a imali smo supruga Zlata i ja i tezgu na peci.

Marinko je bio i radio-amater, priko radio-talasa se povezivo s kolegama iz cile Vojvodine, a za povezivanje s komšijama osmislio je interfon koji je i danas instaliran, al se više ne koristi.

– Interfon je kadgod služio da se s komšijama dogovorimo za kafu, a kada su dica bila mala, to je bio njev najbrži način da se dogovore kako će se i di će se sigrat. Interfon ne koristimo već dvadest godina, sad se sve lako riši priko mobilni telefona – divani Marinko na kraju, objašnjavajuć frekcencije, semplere, kontakte...

N. S.

ANTUN TUMBAS JE VLASNIK VIROVATNO NAJDUŽEG SALAŠA U TAVANKUTU

Nećemo rušit štogod što je kogod godinama gradio

Danas, kad živimo u vrime hiper-produkcije, kad je običaj kupit štogod novo prija neg opravit staro, na lip primer nailazimo u Tavankutu. Tamo živi **Antun Tumbas** koji je, prilikom proširivanja voćnjaka, kupio i salaš na parceli, a umisto da ga sruši, rišio je sačuvat ga. I dodaje da je to virovatno najduži salaš u Tavankutu. Sad u dužinu iđe 22,5 metera, a prija je bio oko 30.

– Salaš je u mojem vlasništvu desetak godina. Nije kod mene jel sam imo veliku želju kupit baš taj salaš, neg se prodavo plac za zemljom, a i salaš je bio tamo. Posli mi nije bilo žao što sam ga kupio, a sad mi je žao što sam jedan dio, kad sam radio renoviranje krova, zabata i zida, srušio. Mislim da nema ovako dugačkog salaša u Tavankutu – divani Antun Tumbas.

Nema tačne podatke o godini gradnje salaša, al je ciguran da je stariji od sto godina. Građen je ko nabijanica, sad ima pet prostorija, a u srušenom dilu su bile još dvi. Salaš se sastojo od dila di su živila čeljad, te od ekonomski prostorija. Naš sagovornik je uradio što je tribalo da salaš ostane na mistu di jeste, izgrađena je i nova banja peć, koja se još i koristi kad triba opravit kaki specijalitet, poput pogače i krumpirače, al salaš nema nikaku posebnu naminu, osim da stoji i svidoči o vrimenu koje prolazi.

– Svi su mislili da ću salaš srušit i još malo proširit voćnjak. Nisam tio to radit. Ne volim srušit štogod što je kogod godinama gradio i koristio, di je kogod godinama živio. Svi su redom zavaljivali i stare arteške bunare po Tavankutu, ja nisam zavalio ni jedan. I to je kogod koristio, kogod je iz ti bunara crpio vodu. Zašto bi ja uništio štogod što nas poveziva s našim starima.

Antun Rudinski sa strane koju čeka dotiravanje

Bilo je ideja da se objekat detaljno renovira i da mu se pronađe namina, nek bude etno-salaš. No, Antun priznaje da je svakom novom godinom koju prođe sve dalji od te ideje.

– To bi možda i bilo dobro uradit, al sam već odusto od tog. Nek stoji koliko mož, nek ostane za kake nove generacije. Održavam ga, uradim ono što se mora, da ne propada. Sredio sam fasadu s jedne strane, jedan zabat, čeka me sad druga strana. Ne dam da propadne, ne dam da se sam sruši, a ja ga sigurno neću rušit.

Kako se godine nižu, tako su uspomine dragocenije, a budućnost – neizvesnija.

– U godinama sam kad već nemam tako velike ambicije za širenjom, rastom i novim projektima. Dica nisu tu, bave se drugim poslovima, oćel prominit mišljenje, ne znam, al budućnost voćnjaka, pa i ovog salaša zasad nema veliku perspektivu. I ja u voćnjaku imam dosta posla, uvik ima štogod da se radi, a za salaš ostane malo vrimena...

Iako perspektiva salaša i voćnjaka koji svidoči prominama godišnji doba i zrijanje mrišljivi jabuka moždar trenutno nije dobra, ko zna, moždar će se to i prominit... **N. S.**

KROZ ŽIVOT BUNJEVACA

Pripravljamo se za Uskrs

Život naši Bunjevaca je bio dosta težak, u davna vremena, kad su se doselili u ove krajove. Ratovali su za tuđe interese, borili se izmed puške i motike, a još su ji i Turci napadali. Bili su radni i vridni, posla se nisu bojali, krčili su pustare na ovim prostorima, a nisu imali ni redovnog alata. Želili su stvorit bolji život što su posli tušta godina i postigli.

Buđenje prolića i prirode

Zakoračili smo u mart misec, a tu se završava zima i počima proliće. Svaki misec ima svoje svece, poslove, običaje, radosti i lipote za uživanje. Danas se sve zdravo prominilo, pa je mladima teško razumit kadgodašnje običaje. Jel je sad sve drugačije, vrime, klima, poslovi, običaji, rana, godišnja doba... A mož se kazat da više nema ni prolića. Jedan dan se iđe u majicama kratki rukava, drugi dan u jaknama i tako redom. Pa ni sunce nije više tako ko što je kadgod bilo. Ako se zima ne izluduje, onda „starac" mart dočekiva, jel je znalo i u martu zaladit. Ako u martu grmi, kazalo da će bit rodna godina. „Sveti Grgo travu trgo" kazalo se, a to se misli na Svetog Grgu papu velikog, koji je uvik bio 12. marta, a sad su ga primistili pa ne pišu u kalendaru. Al svit se na taj dan moli, slavi ga, pa će tako bit dok je vika i bunjevačkog svita.

Kadgodašnji život Bunjevaca

Kad su se naši prici oslobodili od Turaka počeli su obrađivat više zemlje i odranjivat više josaga. Tako su malo iznapridovali, pa su počeli pravit salaše na njivama, koje su nabijali od zemlje, a pokrivali su ji trskom koja je rasla po dolovima u ritu. Svi zidovi su bili umazani, spolja i iznutra, blatom i krečom. U sobama su bile paorske peći, napravljene od bubalja, one su grijale sobe, u njima se peko kruv, kolač i meso, a ložila se slama, kuružna i granje. Šporelji su bili ziđani od valjaka, a odozgor su bile platine na kojima se kuvalo.

Korizma

Sad smo u svetom korizmenom vrimenu, koje počima na Čistu sridu, i traje 40 dana. To nas sića na vrime kad je Isus Krist 40 dana postio u pustinji. Na Čistu sridu su kadgod žene iskuvavale sude lužom i lušijom, jel su se kod disnotora i poklada većma zamastili, pa kad se iskuvaje, dobro se operu u čistoj vodi.

Svetog Josipa slavimo 19. marta, on je bio muž Blažene Divice Marije. Bio je zanatlija, tesar, pa ga svit slavi ko zaštitnika zanatlija i zemljoradnika, a zaštitnik je i umirući, pa mu se molimo za srićnu smrt. I Grgo i Josip uvik padaje u Korizmu, pa se tako skromno slavilo, kaki dan taka čast. I blagovist se kadgod većma slavila, bio je običaj da se ujtru vaća krv, popije se čaša crvenog vina na „šte srce", a virovalo se da se popravi kruna slika. Užna se kuvala posna, al dobra, kaka čorba, kajgana, i pogača s makom i sirom. Korizmeno vrime je vrime posta, od Čiste sride do Uskrsa. Kako su se sudi iskuvavali da se skine masnoća, tako se i organizam u postu očistio od jake i masne rane. Masnoća se navaća na zidove vena, šećer škodi pankreasu, pa se ilo kiselog kupusa koji skida masnoću i šećer, a ima tušta vitamina, ilo se dosta kokica, a one čiste stomak od jake kiseline. Kad se postilo u Korizmi, manje se bolovalo od šećerne bolesti i visokog pritiska. Post nije važila za manju dicu, ni za staru i bolesnu čeljad. Sad ima oni koji ni ne znadu šta je to Korizma, i zašto se posti 40 dana pa kažu „Postimo mi više od 40 dana godišnje, kad nemamo za čega kupit meso, el štogod dobrog", al kad se dočepaje novaca onda kupe pa se naidu do guše, i petkom i svecom. A pušenja se odreknu kad nemaje za čega kupit duvana.

Čuvanje običaja

Naši prici su se svi običaja strogo držali i prinosili na mlađe naraštaje, a to njim je bilo u venama. Sve se mož priokrenit, al stari bunjevački običaji ostaju zauvik. Korizmeno vrime osim posta je vrime odricanja, a koliko se naši prici tog pridržavali vidimo i po tom kako su oni veliki pušači koji nisu mogli ni jedan dan izdržat brez cigaretle, na Čistu sridu ostavljali duvan i ne bi zapalili cigaretlu do Uskrsa. Ne samo pušači već se i svi drugi odrekli kakog poroka što najviše vole, kafe, alkoholni pića, kartanja i veselja s pismom i svirkom.

Druženja za mlade

Mladi su se i Korizmi sastajali, družili, zabavljali. Dogovore se di će se nać, pa domaćini napucaje kokica, i onda se šale, i sigraje kojekake sigrarije. Šickanja, lekovanja, domina, diljaka i još kaki sigrarija, i čitali su bunjevačke narodne pripovitke. Na kraju se dogovore di će se i kad nać, a bio je običaj da se do ponoći vrate kući. Ako je bio čiji imendan, išlo se i u Korizmi čestitat, pokloni se nisu kupovali, a bili su počašćeni kokicama, kuvani kuruzima u zrnu i vrućom projom. Kad počne proliće i trava ozeleni, onda su mladi u Korizmi pravili loptanije, di su se sigrale kojikake sigrarije. Berberečke, šuturle, vije i druge sigre. Tako su mladi provodili svoju bezbrižnu mladost na salašima, kad nije bilo radija, tranzistora, televizora ni telefona, al su bili zdravo veseliji neg danas, svudan se stiglo di se tilo, važan je bio dogovor – „Ako oću, lako ću, ako neću kako ću". Tako su se kod mladi javljale i prve ljubavi.

Prvi poslovi na njivama

Kako je vrime na 40 mučenika, tako će bit još 40 dana kazali su stariji. U drugoj polovini marta vrime se prolipša, pa su se počeli radit prvi poslovi po njivama. Žito se drljalo s branama koje su vukli konji, da se poravna zemlja i zavale pukotine di je zemlja ispucala. Čukanjice se kupile sa žita da ne smeta kosi, kad risari stanu kosit žito. Čukanjice su kupili i dica, njima se lakše bilo saginjat, posli su čukanjice odneli sa žita na zaprežni kolima. Kad kalendarski počne proliće, to je bila prava milina, nije bilo zime, a nije bilo ni zdravo vruće. Kazalo se: „Bolje da te majka bije, neg u martu sunce da zdravo grije". Laste i druge tice selice su se vraćale u svoja stara gnjizda što nas je uvik obradovalo. Ševe se dizale visoko i pivale, iz žita se čuli fazani, jarebice i pripelice, a iz dolova se čulo krekećanje žaba, sve se radovalo proliću. Sad je sve drugčije, dosta tica je potrovano, jel se sve poliva kojikakim otrovima, pa i žabe se potrovale, jel ambalaže od otrova pobacaje u jendek u dolu. Sa svi strana se širi saga herbicida i pesticida, zatrovana je priroda, a sad ona truje nas.

Oko Svetog Jose se oralo, sijali su se zob i prolićni ječam, sadio se krumpir. Žene su radile u baščama, prikopavale su, grabile, sadile bili luk, sijale mak, peršin, šargaripu, poštrenjak, celer, salatu, rokvice, španać i grašak. Visibabe su procvale, a i drugo cviće je krećalo iz zemlje. Cvića je bilo na našim salašima, od ranog prolića do kasni ružica krizantema.

A. V. K.

Sveci koji se spominjemo

Sad smo u korizmenom vrimenu, koje ove godine počima drugog marta, na Čistu sridu, a traje sve do Uskrsa, to jest 15. aprila. Ti 40 dana nas sića na Isusov post u pustinji, prija neg što je raspet. Spominjemo se i izraelskog naroda koji je 40 godina luto po pustinji, nuz to pratila ji je velika glad, al ji je Bog ranio manom, koja je padala s neba. Svaki put koliko triba za taj dan.

Čistu sridu zovemo Pepelnica, na taj dan svećenik u crkvi s malo pepela blagosiva virnike, zato se i zove Pepelnica. Svećenik izgovara ove riči: „Siti se da si pra i da ćeš se u pra vratit".

Zato u Korizmi mislimo na svoju dušu, više se molimo Bogu, iđemo i crkvu i postimo. Korizma je vrime odricanja, da se odreknemo kakog poroka, pušenja, kafe, alkoholni pića, kartanja i masne rane. Što se odricanjom našporuje, da se u crkvu, el kakoj sirotoj čeljadi s više dice, da i oni oste radost Uskrsa i ljubav svoji bližnji. Nedilje u korizmi se zovu Čista, Pačista, Brezimena, Sridoposna, Gluva i Cvitna.

Desetog marta se spominjemo 40 mučenika, koji su u srid zime goli pomećani na led, da se odreknu vire. Tako su mučenički umrli, al se vire nisu odrekli. Svetog Grgu, Grgura papu velikog slavimo 12. marta.

Svete Rozalije se spominjemo 13. marta ona je ostavila slavu carstva na Siciliji i u velikoj viri živila pokornički život u pećini. Svetog Josipa zaručnika Blažene Divice Marije slavimo 19. marta, Josip je bio potomak kralja Davida, oni su u to vrime osiromašili, pa se Josip bavio tesarskim zanatom. Bio je dobar i pobožan mladić, Marija i Josip su planirali da se uzmu al da žive sveto u divičanskom braku. Anđo je u snu javio Josipu, da će Marija začet po Duhu svetom, i da će dite bit sveto, sin Božiji.

Blagovist slavimo 23. marta, to je dan kad je Bog poslo anđela Gabrijela u grad Nazaret da javi Mariji radosnu i blagu vist da će začet po Duhu svetom i rodiće sina. Marija se na te riči zbunila jel ji nije razumila, al je kazala: „Nek mi bude po tvojoj riči".

A. V. K.

BUNJEVAČKA ZDILA

Ilo u korizmi

Čorba sa kimom

2 krumpira
1 peršin
1 šargaripa
1 kašika masti
1 kafena kašikica kima
malo soli i sitne paprike

Sve povrće očistit, oprat i isić na sitnije kocke. U labošku nalit 3 litre vode, pa kad provre, metnit povrće i kim. Od masti i paprike napravit zapršku, pa zapržit čorbu.

Slatka proja

1 kg kuruznog griza/brašna
2 kašike pšeničnog brašna
1 kašika masti
2 kašike šećera

Kukuruzno brašno polit vodom koja vrije i dobro promišat da se ne zgrumenča. Pokrit salvetom i ostavit da stoji jedan sat. U proju umišat brašno, tepciju namazat mašćom i posut šećerom, salit proju i poravnat nek bude debljine s prsta. Odozgor poštrapat s mašćom i posut šećerom, pa peć na jačoj vatri, dok malo ne porumeni.

Slana proja

30 deka kuruznog brašna
15 deka pšeničnog brašna
4 jajeta
1½ deci ulja
2 ½ deci mlika
1 pavlaka
30 deka sira
prašak za pecivo
malo soli

Sve sastojke sjedinit i dobro promišat nek se izjednači, dodat prašak za pecivo i soli po ukusu, dodat izmrvljen sir, promišat, salit u podmazanu tepciju i peć nek malo porumeni.

Uzlivanca

1 litra mlika
4 jajeta
kašika šećera
kašikica soli
2 krumpira
1 pavlaka
20 deka sitnog sira
brašno koliko zavati

Zamutit tisto od mlika, jaja, šećera, soli i brašna, malo gušće neg za palačintu. Krumpir očistit, isić na tanke kolutove i poslagat u tepciju namazanu mašćom priko krumpira salit tisto, a po tistu pomećat sitan sir, pa polit pavlakom i peć da malo porumeni. Pečenu isić na kocke i vruću iznet na astal.

A. V. K.

NEVENKA BAŠIĆ PALKOVIĆ, BIBLIOTEKAR SAVITNIK I KUSTOS (I DIO)

Istorijat periodike kod Bunjevaca od 1868. do 1944. godine

Kako smo to i najavili u prošlom broju „Bunjevački novina", u okviru obilužavanja jubileja i 200. brojova naši novina, u naredni nikoliko izdanja donećemo priloge o informisanju kod Bunjevaca objavljeni u Zborniku radova sa simpozijuma „Kultura i identitet Bunjevaca" održanog u Novom Sadu 18. februara 2017. godine, urednika dr Drage Njegovana.

Izdavačka dilatnost kod Bunjevaca odnosi se na objavljivanje prvi knjiga s religioznom, društvene i umitničkom tematikom, tokom 18. vika, ko i kalendara, listova, umitnički dila, časopisa, udžbenika, pravilnika i izvištaja tokom 19. i 20. vika. Izdavačka dilatnost kod Bunjevaca postoji, dakle, priko dva vika i srićom odvija se i danas u okviru Bunjevačkog informativnog centra, Bunjevačke matice i u bunjevačkim kulturnim centrima u Subatici, Bajmaku, Tavankutu, Novom Sadu i Somboru. Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine sa sidištom u Subatici, počev od 2003. godine, priko svoji odbora i aktivnosti, nastoji bunjevačku izdavačku dilatnost što više razvit, obogatit i osavrimenit, a bunjevački stvaraoci kojima nije stran „jezik praotaca" i živa rič njevi roditelja, vraćaje se svojim korenima i sve više stvaraje na bunjevačkoj ikavici.

S pojavom prvog privilegovanog štampara u Subatici, Karla Bitermana (1805-1869), koji otvara štampariju najprija u Subatici 1844, a zatim dvi u Somboru od 1850, bunjevačka izdavačka dilatnost biće bolje omogućena. Ovaj vridni štampar i izdavač vrlo brzo je nabavio sve vrste slova za štampanje knjiga, listova i sitnog materijala na mađarskom, srpskom, bunjevačkom i nemačkom jeziku, kako su mu to tražili naručioci knjiga. Tokom 25 godina rada njegovi štamparija, izdato je priko 250 raznovrsni izdanja koja pridstavljaje velik doprinos kulturno-istorijskom razvitku Subatice i okoline, ko i bunjevačke izdavačke dilatnosti. Posli Bitermanove smrti javljaje se bunjevačke i srpske štamparije u Subatici (štamparije Vinka Blesića, Šime Pertića, Dušana Petrovića, Nikole Tomića i dr.) u kojima se izdaju bunjevačke knjige i periodika registrovana u dvi knjige Subotičke bibliografije[1].

Periodiku kod Bunjevaca od 1868. godine (kad je štampan prvi Bunjevački kalendar u Subatici) do 1944. kad izlazi poslidnji kalendar na ikavici Danica (za Bunjevce, Šokce i Hrvate štampan u Budimpešti) dilimo na kalendare, listove i časopise.

Bunjevački kalendari

Bunjevački kalendari izdati su tek u drugoj polovini 19. vika i pridstavljaje početak bunjevačke periodike. Navodim slideće naslove bunjevački kalendara koji su bili predmet obrade u ovom radu: Bunjevački kalendar (za 1868. i 1869. godinu), Bunjevački i šokački kalendar (za 1870, 1871, 1879. i 1881. godinu), Zomborski pravi bunjevačko-šokački kalendar sa slikama (za 1882. godinu), Bunjevačko-šokačka Danica ili Subotički kalendar (1884-1914; 1920-1941 (Danica, kalendar Katoličkog pučkog saveza (1909-1914), Zemljodilski kalendar (1925-1929), Pravi bunjevački kalendar (1934-1936), Bunjevački kalendar (1939-1940), Bunjevački kalendar (1941), Naš kalendar za Bunjevce i Šokce (1944) i Danica za Bunjevce, Šokce i Hrvate (1923-1944).

Prvi bunjevački kalendari imali su mali broj pritplatnika, a tušta protivnika iz redova ondašnje vlasti i kulturne javnosti u Austrougarskoj monarhiji. Brez obzira na zakonske mogućnosti date narodnostima na osnovu uredaba iz 1868. godine. Bunjevci su stalno napadani zbog pojave prvi bunjevački kalendara i listova, optuživani su za „panslavizam" i pobunu protiv države u kojoj žive. Bunjevački kalendari su zbog tog u početku izlazili samo povrimeno, listovi su se brzo gasili, a urednici su proganjani. Bunjevački kalendari su ipak na narod dilovali prosvititeljski, nastali po ugledu na slične srpske kalendare i almanahe koji su objavljeni već u 18. viku i bili su „prave narodne čitanke". Prvi bunjevački kalendari značili su spas od potpunog odnarođivanja ovog katoličkog naroda, čije su pripadnike mađarski istoričari opisali ko „vrlo poslušne i dobre mađarske građane"[2] kako se to navodi u Bibliografiji bunjevačko-šokačkih kalendara iz 2011. godine.

Dva najstarija i najvažnija izdanja Bunjevačkog kalendara za 1864. i 1869, štampana dilimičnog kod Karla Bitermana u Subatici i Platonovoj štampariji u Novom Sadu, pridstavljaje početak periodike kod Bunjevaca, koji u to vrime nemaje ni knjiga ni škula na maternjem jeziku, a čine većinu stanovnika Subatice, jednog od najveći slobodni kraljevski gradova Austrougarske. U ovim kalendarima sačuvana su autentična svidočanstva (članci) o teškom položaju Bunjevaca u Subatici, Somboru, Baji i ciloj Županiji Bačkoj u drugoj polovini 19. vika. Priloženi su konkretni spiskovi časnika ova tri bunjevačka grada, opisivaje se varoši Subatica i Sombor, daju se saviti

1 Szentgyorgyi I, E. Bažant, N. Bašić Palković: Subotička bibliografija 17641869, Szabadka bibiografiaja, sv. 1, Subotica 1988, 1-73; Szentgyorgyi I, E. Бажант: Суботичка библиографија 1870-1918. A syabadkai kiadvanzok bibliografiaja, sv.2, Нови Сад, Суботица 1993, 105-231.
2 Cindori-Šinković, E. B ažant, N. Bašić Palković: Bunjevačko-šokački kalendari 1868-1914. Bibliografija, Subotica 2011, 1-159

ratarima i gazdaricama i navode bunjevačke narodne pisme – trinajst pisama u prvom godištu Bunjevačkog kalendara i šest u drugom su prve „zbirke" bunjevačkog narodnog stvaralaštva. Za pokretanje ovi prvi bunjevački kalendara zaslužni su Ambrozije Boza Šarčević (1820-1899), bunjevački književnik, doktor prava i filozofije, sreski sudija i arhivar i Đorđe Popović Daničar (1832-1914), srpski književnik, novinar i privodilac, kasnije bibliotekar Narodne biblioteke u Beogradu.

U uvodnom tekstu pod naslovom „Naše mane i potribe" ističe se kako je „žalosno stanje med Bunjevcima, koji nemaje ni knjige ni škule na svom maternjem jeziku i zato se priporučiva vridnom bunjevačkom narodu da svako čeljade nauči knjigu štiti i pisati" jel će samo tako napridovat. Bunjevci se dalje opisivaje ko vridan i pošten narod koji teško radi, al razvija svoju porodičnu zadrugu, nije sklon prosjačenju, niguje svoje stare i bolesne i neda ji u bolnicu, jel je „sramota" da drugi vodi brigu o njima". Subatica je opisana ko jedan od najveći gradova u Ugarskoj sa šezdeset hiljada stanovnika, od koji su 50.000 Bunjevci. U takoj varoši najbrojnije stanovništvo nema svoje škule, ni knjige, ni jedne novine zafaljujuć odnosu moćne države prema manjinskim narodima.

Druga polovina XIX vika je vrime kad se sve narodnosti u Ugarskoj (Srbi, Rumuni, Slovaci, Rusini) dižu u odbranu svoji prava, traže slobodu, ravnopravnost i jednakost svi naroda, a Bunjevci poslidnji dižu svoj glas. Mnogi ugledni i imućni Bunjevci već su se skroz pomađarili dok nije počo bunjevački priporod sedamdeseti godina XIX vika. Vođe bunjevačkog priporoda bili su Ivan Antunović i Boza Šarčević[3], a u svemu su njim pomagali subatički (čak i novosadski) bogati Srbi, Boško Vujić, Đorđe Popović Daničar, Antonije Hadžić i drugi. U svojim sićanjima Đorđe Popović navodi da je od kneževskog namesnika Jovana Gavrilovića (1796-1877) iz Beograda dobio 20 dukata da pokrene Bunjevački kalendar za 1868. i 1869. godinu i da odštampa po hiljadu komada od svakog. Ovi bunjevački kalendari bili su naminjeni buđenju nacionalne svisti kod Bunjevaca i u tom su donekle uspili. U Bunjevačkom i šokačkom kalendaru za 1870. g. je štampan Poziv pričestnoga i visokorodnoga gospodina Ivana Antunovića, kanonika kaločkog, kojim poziva Bunjevce, Šokce i Bošnjake – na utemeljenju jedni pučki Novina, koje su već iste godine izašle pod naslovom Bunjevačke i šokačke novine. Ivan Antunović je kasnije autor kapitalnog dila Razprava podunavskih i potisanskih Bunjevcih i Šokcih, a u ovom Pozivu je dao cio idejni program priporoda i pravu političku platformu tek započetog nacionalnog buđenja, pa je taj tekst više ličio na „bojni poklič" neg na poziv za utemeljenje novina. Tako je započet bunjevački nacionalni priporod, a kalendar i novine su bili njegovi prvi visnici. Desetak dana posli objave Poziva Ujedinjena omladina srpska je u Kikindi, 34. avgusta 1869. godine na godišnjoj skupštini pozdravila inicijativu za izdavanje prvog bunjevačkog lista i priporučila ga srpskom narodu. S druge strane, ugarski veleposidnički i buržoaski krugovi oštro su reagovali, jel su svatili o čemu se radi. Bunjevačka intelektualna omladina, naravno, izražava svoju radost, pouzdanje i zafalnost Ivanu Antunoviću povodom pokrećanja prvi bunjevački novina. *(nastavlja se)*

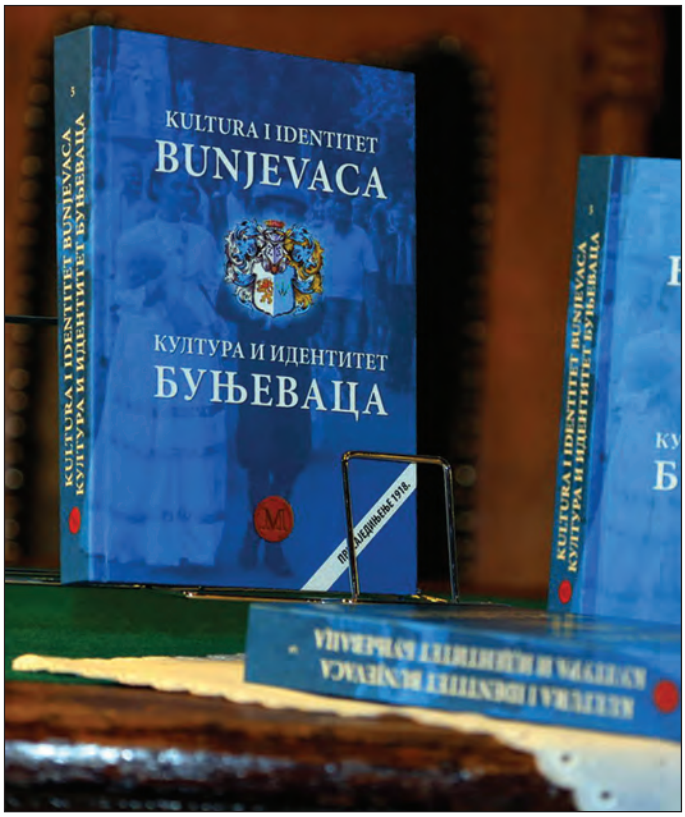

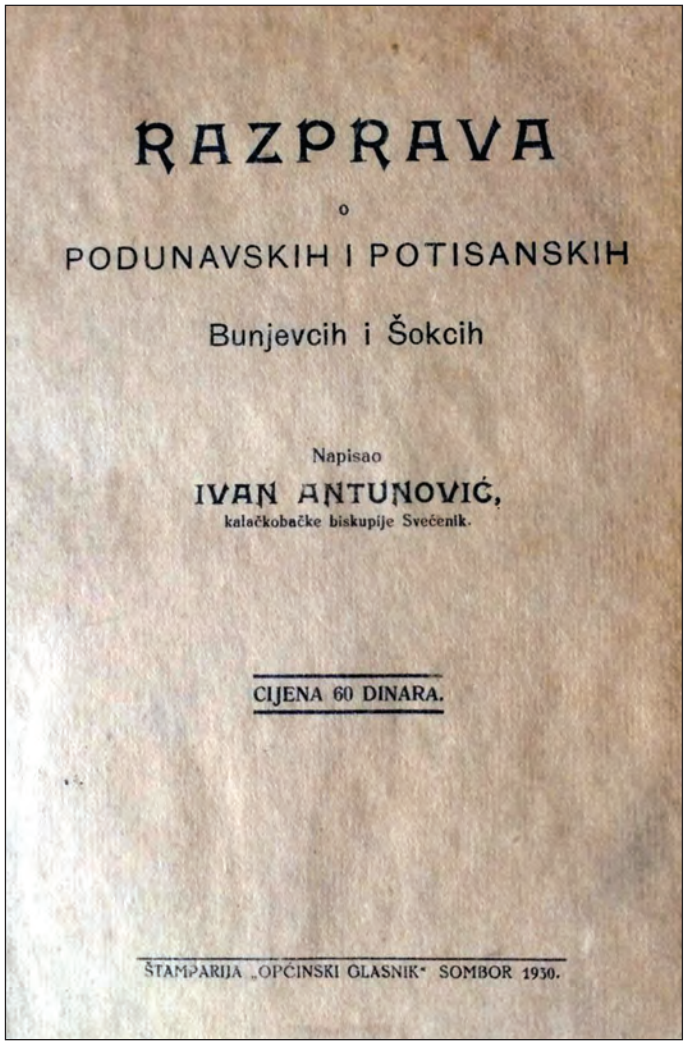
RAZPRAVA

o

PODUNAVSKIH I POTISANSKIH

Bunjevcih i Šokcih

Napisao

IVAN ANTUNOVIĆ,

kalačkobačke biskupije Svećenik.

CIJENA 60 DINARA.

ŠTAMPARIJA „OPĆINSKI GLASNIK" SOMBOR 1930.

3 Nevenka Bašić Palković, Ambrozije Boza Šarčević (1820-1899), Bunjevačke novine, oktobar 2006, br. 16, 9

BUNJEVAČKA NARODNA NOŠNJA (II)

Lipota otmenosti

Redoslid i način oblačenja bunjevačke ženske nošnje je bitan za njezin sveukupan krajnji izgled.

Prvo se oblačila košulja (pritpostavka da na sebi već ima mider i skute, koji su se oblačili direktno na tilo, pa se priko košulje vezivo turnir, priko turnira se oblačila prva podsuknja koja se potpasivala (vezivala se na poseban način vrstom kepera do 6-te podsuknje, koje su se kasnije oblačile, bolje odstojale. Na prvu (koja je bila posebno uštirkana dolazilo je još nikoliko podsukanja, od tri do šest), a priko nji se oblačila suknja. Na suknju se pripasivo keceljac el pregača. Priko košulje se oblačio prsluk el niki drugi dio odiće. U zavisnosti od tog kaka je bila suknja, išo je i odgovarajući gornji dio odiće.

Vrsta obuće je također bila uslovljena odićom. Tako su nuz svilu obavezno išle cipele, a nuz bilu šlingovanu nošnju papuče, čiji je gornji dio često rađen od materijala koji je bio izvezen raznim cvitnim motivima el je na njemu bilo pridstavljeno klasje.

Oglavlje - jedno od najstariji pitanja za žensku nošnju je upravo vezano za oglavlje. Postoji pravilo koje se mora poštivat i brez koji je Bunjevka nezamisliva. Brez obzira koja varijanta oglavlja je u pitanju, osnovno je pravilo je da kosa mora bit glatko začešljana, brez pramenova koji vise, trajni el šiški. Oglavlje je vezano za uzrast i ono jasno i nedvosmisleno divani o statusu bunjevački žena.

Razlika izmed frizure curice i divojke bila je u tome što su divojčice imale upletenu kosu u jednu el dvi pletenice, a divojke su pletenice slagale u kurđup, odnosno konđu. Ukrašavanje kose je bilo samo u nikim slučajevima.

Marama je bila univerzalno pokrivalo za glavu koje su koristile i divojke i udate žene. Veličina marame je 80x80 cm. Rađene su od razni materijala: cica, piketa, sefira, kašmira, svile, uvik s ostalim dilovima nošnje koju su Bunjevke na sebi imale. Posebna viština je bila lipo povezat maramu na dva kraja s dva čvora. Marama je značajan dio bunjevačke nošnje. Štitile su od zime, a imale su donekle i ukrasni karakter. Prve su bile štirkane, riđe iglom pletene, koje su na kraju imale rojte ko ukras. Kasnije su bile marame na vrat, rojtoške, striganske, kašmirske. Striganska marama je svečana zimska marama na vrat koju su nosile žene, pogotovo starije. Svu ovu nošnju danas mož vidit samo na manifestacijama el na ponikoj majki koja iđe u crkvu.

Ženska košulja je rađena isključivo od bilog platna, s obaveznim šlingom el nikom drugom vrstom veza na kraju. Oblači se priko glave, a zakopčava se na končanu pucad (dugmad).

Podsuknja je uglavnom od bilog platna i morala se dobro štirkat, roljat i peglat. Podikoje su se i radile šlingom.

Turnir se veže oko struka, a služi ko podloga za lipši izgled suknje.

Suknja – Mogla je bit rađena od nikoliko vrsti materijala. Šlingovana (bilo platno), svilena, rađena od piketa i sefira. Širina suknje od 4 do 6 pola. Šlingovana suknja je bogata šlingom. Materijal je bio posebno biran, jel je posli štirkanja i roljanja, te cakljenja, suknja morala odstojat besprikorno. Suknje od svile su ko i sve druge bunjevačke suknje, rađene po istom principu. Vrsta svile: marcelinska, atlaska, plišana s bezbroj varijanti. Pored šlingovani i svileni sukanja nosile su se još i suknje od štofa, sukna (vune), sefira, piketa, cica.

Pregača – kecelja – keceljac – Pripasivale su se priko suknje, i to tako da se na suknji pokrije rastriž (otvor na suknji ostavljen radi oblačena suknje). Pregače koje su se nosile pravljene su od razni vrsta materijala, najčešće od vune. Postojale su dvi vrste pregača:

- redaruše - koristile se za obavljanje svakodnivni poslova
- posvečarke - naminjene za svečane prilike

Kecelja je mogla bit od istog materijala od kojeg je bila i suknja, a kecelja od bilog platna bila je izuzetno bogata vezom.

Ženski prsluk – Radi se od svile, sprid je razrizan i kopča se s nikoliko pari srebrni kopči (koji je obično 3 do 4), a doseže do struka.

Reklija, otunčica, leveš – Svi ovi dilovi ženske odiće (izuzev prsluka) imali su rukave, a karakteristično je to što su rađeni od iste vrste materijala od kojeg je bila rađena i suknja. Reklija i otunčica (otunka), imale su zajedničko to što su bile strukirane, imale su sličan kroj i jedna i druga su bile namrskane u struku, tako da je struk još više dolazio do izražaja. Otunčica je rađena od lakši materijala, pa je omogućavala nošenje u litnjem period. Ako je nošena zimi onda se priko nje pripasivala kecelja, koja je bila od istog materijala, ko što su bili suknja i leveš.

Osnovna razlika je u tom što je reklija (reklica) rađena od pliša i svile, te je u struku bila više naborana neg otunčica, koja je pored navedene razlike rađena od drugačiji vrsta materijala, ko što je, na primer: sefir.

Igrač – U pitanju je svileni el šlingovani koji se veziva oko struka na mašnu.

Nakit - Bunjevke su se relativno malo ukrašavale, samo za određene prilike: svatovi, Dužijanca i Dove.

(nastavlja se...)

T. B.

SVE, PA I ORGANIZAM, TRIBA POVRIMENO OČISTIT

Korizma za zdravlje tila i duha

Uvrime Korizme se, kako je to i običaj, trudimo odreć masne rane, onog što nam čini zadovoljstvo, poput slatkiša, cigaretle, pića... Tim utvrđivamo svoj duh, al ne smi se zanemarit ni benefit koju naše cilo tilo ima prilikom posta.

Ako ste umorni, usporeni, nevoljni, imate manjak energije – e, onda je pravo vrime za čišćenje. Naš organizam tribamo krajom zime i početkom prolića očistit od toksina, koje smo cilu zimu u njemu nakupili. Manje smo se krećali i bili na friškom ajeru, ili smo masniju ranu, bili podložniji stresu kroz brz način života. Postoje razni načini čišćenja organizma koje možemo sami sprovest, no za nike načine rigoroznijeg čišćenja organizma se ipak moramo savitovat s doktorom. Med oblike čišćenja organizma spadaje čišćenje na vodi; čišćenje nuz pomoć javorovog sirupa i limuna; čišćenje lakom ranom - nemasnom, brez mesa, masti, jaja; čišćenje zelenom glinom; postovi – postoji više feli posta; čišćenje organizma u sauni; detoks dijeta; osim ovog, postoji čišćenje organizma odnosno pojedini dilova našeg tila npr. kože, criva, bubriga... Kako se kadgod ranilo Ovaj divan bi ipak počela podsićanjom na način života naši stari. Iz njevi divana znamo da su kruv pekli jedared nediljno i cile nedilje ili tog kruva, što se pokazalo ipak zdravije od današnjeg svakodnevno friškog, al „naduvanog" kruva. Meso se ilo jedared-dvared nediljno. Nediljom, znalo se, zlatna, svilena čorba, sosa, kuvanog mesa, kolača... A priko nedilje, jedared paprikaša s više valjušaka neg mesa. Klalo se jedno svinče, najviše dva, a ila se slanina i luk što crni, što bili... Pa onda se i ne triba čudit što su naši stari bili zdraviji i otporniji, a kazala bi i vedriji... Nisu bili alavi i nezasiti, bili su srićniji od nas, lakše i mirnije živili... Tila bi dodat i to da, kad su digod išli, na divan, u šetnju, pozorište, igranke... kad bi ogladnili nije bilo hamburgerija. Nosili bi u džepu bombon el kocku šećera (niki kockicu čokolade) da zavaraje glad, pa kad bi stigli kući, onda bi sili da se naidu. Upravo bi to i danas svakom priporučila – nemojte ist sve što oči vide i požele jel to je pokadkad gri, a nije dobro ni za naše fizičko zdravlje. Nosite crnu čokoladicu u džepu i s njom ćete podignit nivo šećera u krvi i pribrodit krizu od želje za uzimanjom brze i štetne rane. „Pomozite sami sebi i Bog će vam pomoć" Za Korizmu naši su stari tačno znali kako triba postit, a u tom postu se krije čišćenje organizma. Post se odvija na vodi, ulju, ribi, i tačno se zna kad se šta smi i kako pripravljat. Bolesni traže razrišenje od posta, da njim se zdravlje ne bi još pogoršalo. Post traje šest nedilja. Istina, ne mož svako toliko postit, pa onda traži razrišenje i posti samo na Velik petak na vodi i kruvu, jel na soli i vodi. Kadgod, a niki i danas, petkom poste, što je zdravo dobro. Prolićni post Čišćenje organizma se mož obavit bilo kad, al je proliće za to najbolje. S buđenjom prolića budi se i naš organizam iz zimskog sna, učaurenosti, loše, masne, neadekvatne izrane. Nuz proliće dobijamo mlado zeleno bilje puno hlorofila i C-vitamina. Tu su mlade šargaripe s provitaminom A bogatim i dobrim za oči, kožu, podmlađivanje...Prolićno čišćenje nije komplikovano i triba ga sprovoditi tako da svakom odgovara, a da se ipak pridržava nike određene šeme. Tokom posta trošite: VOĆE: triba koristit što više voća, friškog, kuvanog, kuvanog na pari, u sokovima; VODU: triba pit do dvi litre vode na dan, ona čisti organizam i izlučiva toksine iz našeg tila; ZELENIŠ: špenot, brokoli, kelj, kupus su bogati vitaminima i mineralima koji čiste organizam i poboljšavaje imunitet. Najbolje ga je ist friškog al i u bilo kojem obliku koji vama odgovara, ko čorbe, supe, sok, kuvano na pari...; LIMUN: posebno se izdvaja jel je izvanredna namirnica za cilu godinu, a u proliće posebno. Svaki dan triba popit jednu do tri čaše limunade s javorovim sirupom (ne bili, ni žuti šećer), jel tako se fantastično čisti organizam, podiže energija i subjektivni osićaj dobrog zdravlja. Da napominem, voda prilikom spravljanja limunade triba bit mlaka! Još je Rika Zarai davni 80-ti godina naveliko falila koristi tzv. tople limunade! ŠTA TRIBA IZBIGAVAT: alkohol, kafu, cigaretle; bili šećer, bilo brašno, margarin, rafinisano ulje /mož nerafinisano/; ne isti tešku prženu ranu, odviše začinjenu. I na kraju, vrime je da se počme polagano šetat, tako da svakodnevno produžavate vaše šetnje, i svakako, vižbat – naravno, koliko ko mož, al makar malo!

Pripravila:
Eva Kovač Pečkai

KAKO BI TRIBO IZGLEDAT JEDAN DAN

Ujtru, čim se ustane - obavezno popit čašu do dvi mlake vode - po mogućnosti s limunom – doručak: miks voćna salata – užina: suvi plodovi pet/5/ komada, oras, badem, el lišnjak – ručak: kuvano povrće - kuvano na pari - začinjeno maslinovim uljom el štogod slično po vašoj volji – užina: opet suvi orašćići el suvo voće – večera: čaša mlika, el jogurta, s muslijom, el integralnim keksom

SVE PROBLEMATIČNE VIŠEGODIŠNJE KOROVE TRIBA UKLONIT PRIJA SADNJE

Osnove suzbijanja korova u voćnjaku

Izrada programa zaštite voćnjaka od korova počime s pripravljanjem parcele na kojoj će se obavit sadnja. Prija sadnje triba prskat i uklonit sve višegodišnje korove. Većina herbicida registrovani za upotribu u voćnjacima uspišno suzbija jednogodišnje korove, dok samo mali broj nji diluje na višegodišnje korovske vrste. Ipak sve problematične višegodišnje korove triba uklonit prija sadnje.

Za priporuku je nek parcela bude pod žitaricama bar dvi godine. Ostaci niki herbicida koji se koriste u kuruzu el pšenici mogu bit toksični za usive koji dolaze posli nji. Herbicidi visoke perzistentnosti mogu oštetit el potpuno uništit mlada stabla, umanjit porast el oštetit njev korenov sistem. Oštećenja korenovog sistema mogu se ispoljiti tek kasnije tokom vegetacionog perioda, kada se biljke nalaze u stanju stresa. Tipičan simptom oštećenja korenovog sistema je iznenadno propadanje biljke. Grupe herbicida visoke perzistentnosti koje se najčešće koriste u voćnjacima su sulfonil-uree, imidazilinoni i triazini. Perzistentnost herbicida zavisiće i od zemljišni faktora ko i faktora spoljne sridine. Razlaganje herbicida u zemljištu vrši se hemijskim el biološkim putom, a za obadva načina neophodno je da zemljište bude toplo i vlažno. Stoga niske temperature i nedostatak vlage usporavaje razlaganje herbicida. Zemljišna pH vridnost i sadržaj organske materije takođe imaje uticaj na brzinu razlaganja pesticida.

Tako se na primer, razlaganje niki herbicida značajno usporava kad je pH zemljišta iznad 6,5. Poznato je da, ako pH iznosi 6.0 el manje, razlaganje herbicida pod uticajom mikroorganizama se takođe usporava. Ako nije poznato dal u zemljištu postoje ostaci herbicida, tribalo bi uradit proviru prija sadnje. Uzet određenu količinu zemlje sa parcele na kojoj se planira sadnja voća. U tu zemlju triba posijat sime trave, ovsa, salate... Pratit proces klijanja i nicanja. Ako u zemljištu ima ostataka, klijanje i porast biće spori i slabi. Ako ovaj test pokaže da nema ostataka herbicida, onda se na parceli slobodno mož posijat trava el pšenica. Iskustva proizvođača iz inostranstva su pokazala da ako se na ovako zasijanoj parceli kasnije glifosatom uništi vegetacija u trakama u kojima će bit redovi voća, početni porast sadnica biće bolji. Travni ostaci poboljšavaje vlažnost zemljišta i sa-

držaj organske materije i obično ostaju u zemljištu do tri godine posli sadnje.

Održavanje prostora u voćnjaku posli sadnje

Ako se nije primenio prithodno naveden način zasijavanja i uništavanja travnog pokrivača u zoni redova, onda se priporučiva hemijsko suzbijanje korova oko mladi stabala. Ode postoji kritičan period tokom kojeg korovi najviše ugrožavaje porast sadnica. U mladim voćnjacima to je obično period dva do tri miseca posli sadnje. Ako se kontrola korova pravilno obavlja u ovom početnom periodu, stabla se bolje uspivaje razvit. Kod voćnjaka koji su u fazi plodonošenja, kritičan period obuvaća vrime od prid cvatanja pa do misec dana posli cvatanja. Korovi će najviše štete nanet voćkama - usporit porast i uticat na veličinu ploda, tokom maja i juna. Pri primeni bilo kojeg herbicida triba pažljivo pročitat uputstvo o koncentraciji odnosno dozi primene, načinu i vrimenu primene. Herbicide triba rotirat – sminjivat, kako ne bi došlo do stvaranja rezistentni biotipova korovski vrsta. Do rezistentnosti na herbicide dolazi kad je određena korovska populacija konstantno izložena herbicidima s istim mehanizmom dilovanja.

Split aplikacije herbicida

Standardni programi zaštite od korova uključivaje kombinaciju kontaktni i sistemični herbicida. Dobri rezultati u kontroli korova postižu se split aplikacijama herbicida. Ovo podrazumiva primenu polovine propisane količine herbicida el kombinacije herbicida, u jesen po završetku berbe. Druga polovina količine herbicida se primeni naredne godine u proliće. Ovakom primenom postiže se duže prisustvo, a time i dejstvo priparata. Primena herbicida u jesen spričava razvoj jednogodišnji zimski korova. Drugom primenom u proliće postiže se kontrola niki vrsta čije sime kasnije klija – muvari.

Identifikacija korova

Poznavanje korovski vrsta i brzine njevog širenja od velike je važnosti za njevo kvalitetno suzbijanje. Nike korovske vrste su prisutne u malom broju, dok se nike rašire po čitavom voćnjaku. Guščija trava i palamida prvo se pojave u jednoj zoni voćnjaka, a onda se šire takođe po zonama. Korovi čije se sime i plodovi raznose tako što se svojim dodacima prikače za krzno životinja takođe se šire po zonama. Korovske vrste čije se sime raznosi vitrom šire se ravnomirno po voćnjaku /npr. maslačak/. Korove triba uništit prija neg što procvataje i počmu s rasijavanjom simena. Posebnu pažnju triba obratit na ivice voćnjaka i putova koji do njega vode pošto mnogo korovski vrsta problematični za suzbijanje stiže upravo s ovaki mista.

„Neefikasnost dejstva herbicida"

Kad rezultati primene herbicida nisu zadovoljavajući, mnogi proizvođači krive sam priparat. Međutim, u najvećem broju slučajova nije problem u priparatu, već u onome ko ga primenjiva. Većina herbicida ne mož obezbedit dugoročno suzbijanje korova, posebno u mladim voćnjacima di nije završen razvoj krošnji. U starijim voćnjacima gušće krošnje prave izvesnu senku koja u određenoj miri spričava porast korova. Takođe je veoma bitno da je primenjeni herbicid specijalizovan – odnosno da suzbija korovske vrste prisutne u voćnjaku. Triba pažljivo pročitat karakteristike priparata i uvirit se da efikasno suzbija korove prisutne u voćnjaku, koje stoga triba znat identifikovat. Vrime primene herbicida je od zdravo velike važnosti, tako da triba obratit pažnju na uputstvo o vrimenu i načinu primene. Vrime primene takođe zavisi i od uslova spoljne sridine – većinu herbicida koji se koriste posli nicanja korovski biljaka triba upotribit kad korovi aktivno rastu. Loše dilovanje herbicida mož bit uzrokovano stvaranjem otporni tipova korovski vrsta. Česta upotriba herbicida s istim mehanizmom dilovanja na korove mož dovest do rezistentnosti pojedini vrsta. Zato prilikom primene herbicida uvik triba sminjivat herbicide s različitim mehanizmima dilovanja na korovske vrste.

Nikola Ostrogonac dipl.ing
Savitodavac PSSS Subatica

Horoskop za mart

Detalji poslovni ciljova koje imate ne bi tribali bit dostupni svakom, pogotovo onima u čije se namire još niste uvirili. U vezi tražite nemoguće, jel vam se ne vraća to što ni sami ne pružate. Mogući problemi sa zdravljom kostivi i zuba.

Dokazali ste sebi da upornim radom tušta stvari mož bit prominjeno na bolje, nemojte se priviše opuštat ni u ovom periodu. Ključan je za vaš napridak. Voljenoj osobi dugujete momente pažnje, ne oklivajte s tim. Zdravlje dobro.

Pojednostavite svoje ciljove, jel vam period prid vama donosi dosta zavrzlama, kroz koje bi najbolje bilo proć baveć se samo prioritetima. Ne trpite kritike voljene osobe, što stvara jaz koja ima potencijal da vas razdvoji. Česte migrene narušavaće vam zdravlje.

Otvoreni ste za saradnju, međutim, ne pripoznajete ljude koji bi vam bili pouzdani saradnici. Vrimenom ćete razumit da je izabrat prave ljude takođe viština u poslu. Od partnera tražite da vam viruje i kad niste iskreni. Unosite dovoljno tečnosti, moguć nagli pad telesne težine.

Jadikovke i žal za propuštenim prilika u poslu ne priliče vam ni malo, saberite se i krenite odlučno u prilike koje su vam otvorene ko vrata. U vezi ste skloni održavanju status quo situacije, rišavanje problema vam nimalo ne liči na prioritet. Izbigavajte slanu i začinjenu ranu.

Idealista ste kad su praktične stvari u pitanju, volili bi svoja uvirenja spojit s poslom, a to se iznova i opet pokaziva ko loš par. Nađite način artikulisat jedno brez drugog. Veza vam je stabilna, al ne zafaljujuć vašoj posvićenosti, već tolerantnosti voljene osobe. Gojaznost se mož pokazat ko velik problem.

Adekvatno ste se postupili u situaciji koja vam ugrožava planove, period prid vama biće vam donekle saborac u tom. Međutim, ne smite priviše olako svatit svoje obaveze zbog tog. Brojite propuste voljene osobe, a svoji se nerado sićate. Kašalj bi vam mogo zadavat probleme.

Skloni ste ostavljanju utiska na poslu koji često od vas pravi mitsku figuru, vi to svakako niste, al ste naučili štogod izvuć iz takog utiska. Period prid vama daće vam upravo taku mogućnost. Partneru obećavate svašta, no malo šta od tog doživi održanu rič. Pratiće vas manjak energije.

Koliko god se trudili, ne možete pridvidit poslovne poteze drugi ljudi, špekulacije vam jednostavno ne iđu. Radije se posvetite onom što vi pouzdano možete uradit. U partnerskim odnosima težite ulogi donosioca odluka, al često se pokaziva vaša kolebljiva narav. Zdravlje odlično.

Tražite od sebe priviše, čak i kad drugi oko vas realnije sagledavaje vaše mogućnosti. Imaćete dosta prilika voljenoj osobi pružit trenutke koje zasluživa. Manjak apetita i problemi sa probavom.

Prid vama nije idealno vrime, al vi znate radit po svakakim uslovima, zato ni rezultat svega tog neće bit loš, koliko se u početku mož činit. Veza bi vam mogla doć u ozbiljnu krizu zbog sve veći razlika u viđenju njezine budućnosti. Zdravlje brez veći problema.

Dajete obećanja koja i sami znate da je više neg teško održat. Ovakim kupovanjom odobravanja i ugleda naudićete sebi više neg svim kritikama zajedno koje bi vam ljudi uputili. Veza vam je stabilna, al to ne znači da u nju ne triba uložit ništa. Zdravlje stabilno.

Ivana Večerina

BILJKE SU ZAJEDNIČKA BRIGA I ODGOVORNOST

Svarbald – biljni trezor svita

Svitske nestabilnosti koje (očigledno) nikako ne pristaju, mogle bi jedared dovest do kolapsa civilizacije, kogod je tog bio više neg svistan, pa se dao u poso prikupljanja simena biljaka po cilom svitu.

Projekat se zove „Global Seed Vault", a prija koju godinu na adresu u norveškom arhipelagu stigla je frapantno velika pošiljka, od čak 20.000 vrsta simena razni biljaka. Veći dio ovog simena su razne vrste usiva koje čovik koristi, al ima i tušta aromatičnog, likovitog bilja brez kojeg bi zdravlje čovika bilo na milosti i nemilosti razni okolnosti.

Ovaj projekat pokrenut je krajom prve decenije ovog vika, za to vrime „Global Seed Vault" (globalno trezor simena) prikupio je oko 800.000 vrsta biljnog simena sa svi kontinenata. O projektu se brine Fondacija za raznolikost industrijskog bilja. Direktorka ogranka ove fondacije u Noveškoj **Mari Haga** pojašnjava funkciju ovog projekta:

– Naš cilj je sačuvat raznolikost industrijski biljaka kako bi imali bolje odgovore na problem ishrane rastućeg svitskog stanovništva – kazala je Haga.

Zabrinutost o kojoj je divanila Haga nije pritirana, ako se osvrnemo na jedan reprezentativan uzorak nestajanja korisni biljaka. U Sjedinjenim Državama primera radi, od početka XX vika nestalo je frapantni devedeset posto vrsta korisni biljaka, rič je naravno o prirodnim vrstama. Nji su zaminile hibridne vrste, poslidice su toliko dalekosežne da se tek sad nazire pravi obim štete. A šteta pričinjena u SAD je velika opomina za čovičanstvo, prija svega zemlje koje su manje industrijski razvijene, pa samim tim bolje stoje sa diverzitetom biljaka.

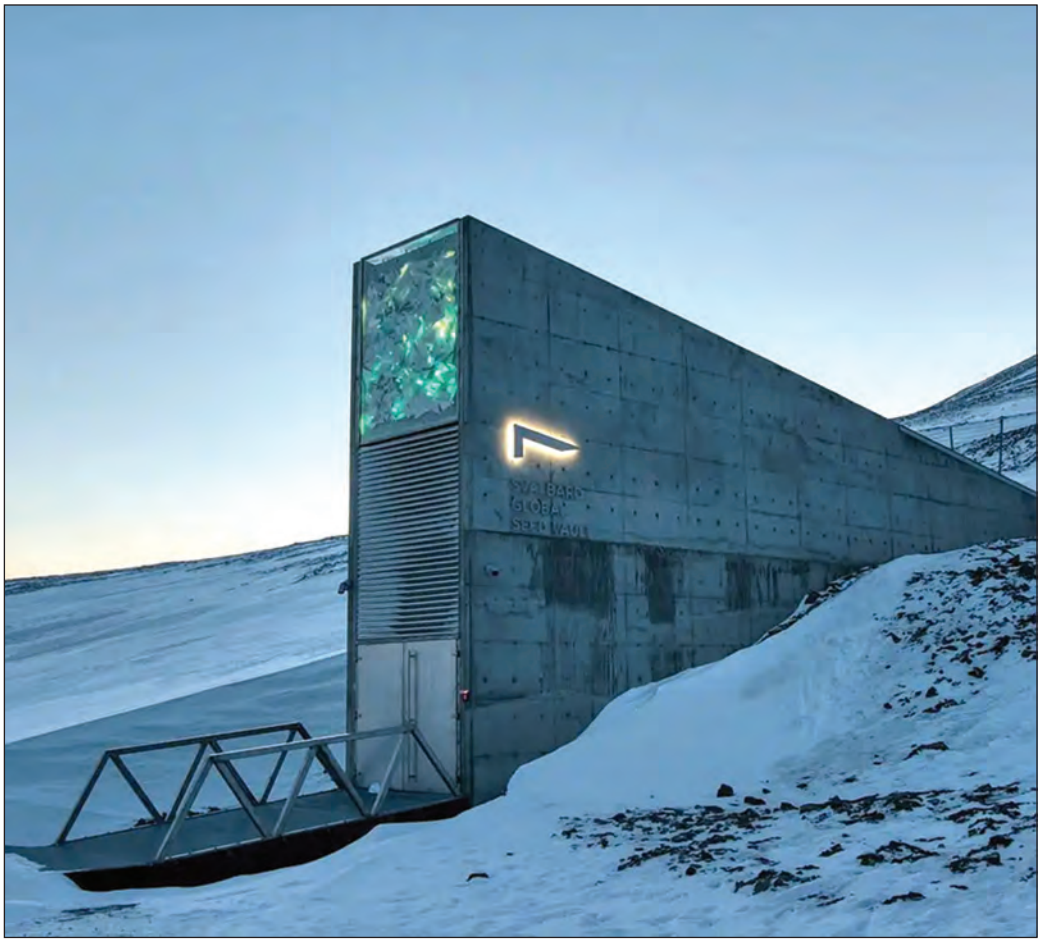

Ni Evropa se ne mož podičit svesrdnom brigom za diverzitet prirodni vrsta biljaka. Španija je, primera radi, sedamdeseti godina XX vika uzgajala i izvozila priko 400 vrsta dinja, danas se taj broj sveo na poražavajući 12 vrsta.

Zakoni tržišta i savrimene poljoprivrede su neumoljivi, izvozi se ono što se traži i što donosi prihode. Time zemlja izvoznica ostaje u svitskoj trišnoj utakmici, al trpi biodiverzitet koji se razvijo milionima godina prija čovika. Kako će svitska poljoprivreda odgovoriti na sve veći problem globalnog zagrijavanja sa sve manjim diverzitetom industrijski biljaka? Medicina nam divani da je skroman izbor namirnica dugoročan izvor mnoštva bolesti i poremećaja, a sve to opteretiće zdravstvo i budžete država koje i ovako muku muče sa sve starijom populacijom.

Naravno, diverzitet biljaka ne desetkuje samo čovik, nepridvidljivost i česta surovost prirode također pravi značajne štete. Tako je trezor korisni biljaka na Filipinima sličan pomenutom u Norveškoj, potpuno uništen prija nikoliko godina za vrime obilni poplava i monsunski kiša. Ovo je ozbiljno unazadilo Filipine, pa sad u mnogom zavise od solidarnosti drugi zemalja u obnovi svojeg repozitorijuma simena korisni i industrijski biljaka.

Svaldbard je strateški idealno misto za ovaki projekat. Ukopan u vičnom ledu, na prostoru na kojem je zemljotres izvestan koliko i pad komete. Od sridišta Sivernog pola, Svalbard se vazdušnim putom nalazi na oko 1.500 kilometeri.

Japan je pripozno važnost norveške inicijative, posli razorni poslidica u Fukušimi, rišili su dobar dio svoji autohotni vrsta biljaka zavištat ovoj fondaciji. Tako će osigurat ne samo sebe već i cilo čovičanstvo, jel svako područje i svaka zemlja imaje bar po koju biljku, po koje drvo, el cvat koje druge zemlje nemaje. Biodiverzitet nije u rukama jedne, el grupe država, on je zajednička briga i odgovornost.

Pripravio:
T. K. M.

KITE DOO Novi Sad
Bulevar Slobodana Jovanovića 4
21000 Novi Sad
Tel.: 021 400 525
Fax: 021 400 850
E-mail: office@kitedoo.rs
fb.com/kitedoo
www.kitedoo.rs

KITE d.o.o.

BAČKA TOPOLA

- Pravovremeno i kvalitetno održavanje, obezbediće Vam potrebne radne sate u sezoni, bez zastoja i neplaniranih troškova !
- U Bačkoj Topoli, u KITE DOO Servisno Distributivnom Centru, kao ovlašćeni distributeri i serviseri renomiranih svetskih proizvođača poljoprivredne mehanizacije (John Deere, JCB, Kuhn, Joskin, Geringhoff, Alpego, Grasdorf ...), nudimo Vam samo originalne rezervne delove i maziva, pokrivene fabričkom garancijom.
- Kod nas ćete naći originalni kvalitet po najpovoljnijim cenama, dostupan odmah i za sve Vaše potrebe.
- ***Posetite nas u našem Servisno Distributivnom Centru u Bačkoj Topoli! Adresa: Sunce 5, Bačka Topola***

Prodaja mašina: 063/ 291 156
Rezervni delovi: 063/ 86 50 155
Servisna služba: 069/ 10 40 276
Agronomija: 062/ 80 15 892
Precizna poljoprivreda: 063/ 563 402

www.kitedoo.rs

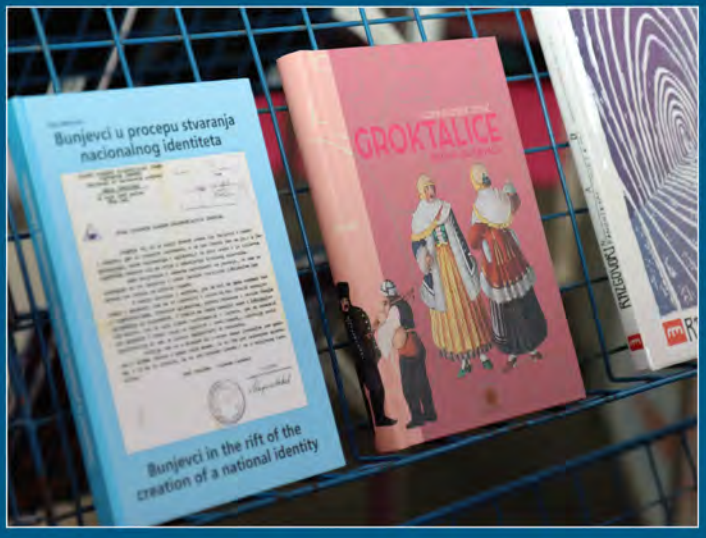

Na Sajmu knjiga u Novom Sadu pridstavljena su i izdanja na bunjevačkom jeziku, na štandovima pokrajinski sekretarijata